

Povezovanje in prilagajanje

V petih letih srednjeročnega obdobja 1981 – 1985 bomo v DO Alpina predvidoma izdelali okrog 6 milijonov parov obutve in še veliko več delov iz plastičnih mas ter ustvarili preko 10 milijard dinarjev celotnega prihodka.

Veliko naporov, znanja in dela bo treba vložiti za doseg takih načrtov.

Koliko bomo pri tem porabili še sredstev in materiala, energije! Razen tega pa bo potrebno proizvode še prodati na tržišču, od tega več kot polovico v tujino.

Že samo teh nekaj golih dejstev nas sili k ugotovitvi, da bi bilo naše poslovanje brez načrtovanja nemogoče. Zato je čas, da sedaj ugotovimo, kakšne so naše možnosti v naslednjih petih letih in da potem s smernicami opredelimo glavne smotre in širino razvoja celotnega OZD in vsake TOZD posebej.

Zavedati se moramo dejstva, da proizvodnja obutve v SFRJ že dalj časa raste hitreje kot domača potrošnja, kljub temu, da je poraba obutve na prebivalca pri nas še zelo skromna. Toda obstoječe zmogljivosti se še vedno večajo, na področjih, kjer je dovolj nezaposlenih delavcev, pa odpirajo še nove tovarne.

Delavci predstavljajo enega najtežjih vprašanj, s katerimi se srečuje naša delovna organizacija, kakor tudi druga slovenska obutvena industrija.

To se bo nadaljevalo tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju. Upoštevati moramo, da bomo v naslednjih letih izgubili preko 150 delavcev in to takih, ki trenutno opravljajo ključna delovna opravila. Priliv zlasti mladih delavcev pa je preskromen, saj se oni raje zaposlujejo v bolj perspektivnih panogah.

Vse težja je tudi oskrba z osnovnimi materiali. Slovenska usnjarska industrija, kot glavni dobavitelj osnovnega materiala za obutve, je v tekočem srednjeročnem obdobju zmanjšala obseg proizvodnje,

kajti tudi ona ima težave, zlasti zaradi neprimerne uvoza osnovnih kož in težav naše živinoreje. Surovine za izdelavo delov obutve in plastičnih mas, ki so se doslej nabavljale le na zunanjem tržišču, bo potrebno zagotoviti na domačem trgu.

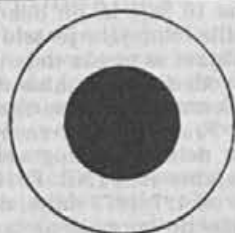
Do leta 1985 se količinski obseg proizvodnje ne bo bistveno povečal. Obseg zaposlovanja se ne bo spremenil, zato mora biti morebitno povečanje obsega proizvodnje le odraz povečanja fizične produktivnosti.

To bo dosegljivo le z večjo mehanizacijo dela in boljšo organizacijo. Izdelovati bomo morali tiste izdelke, kjer bomo lahko kar najbolje izkoristili drage surovine, hkrati pa bodo morali izdelki res slediti vsem potrebam vedno bolj zahtevnega tržišča. Tudi hitrost prilagajanja spremembam bo izredno pomembna. Količinski obseg proizvodnje bo odvisen tudi od strukture izdelkov, ki se bodo spotoma nagibali v prid smučarski obutvi. Ne glede na morebitni zmanjšani obseg proizvodnje pa bo moral dohodek na delavca naraščati naraščati.

Resno bo treba delati tudi na preusmeritvi proizvodnje v dejavnosti, ki zahtevajo več vloženi sredstev, s tem pa prinašajo tudi večji dohodek na delavca. Pri proizvodnji delov obutve iz plastičnih mas bi bilo to najprej mogoče. Tu je še veliko možnosti na področju predelave plastičnih mas.

Proizvodnja obutve je deloma intenzivna panoga. Zato zaposluje tudi veliko delavcev, tako je tudi v Alpini. V samih Žireh in okolici pa nič ne kaže, da je (ali da bo) kaj prida delavcev, ki bi se bili pripravljene zaposliti v obutveni industriji. Zato je edina rešitev, da odpiramo nove obrate obutve na področjih, kjer je še dovolj delavcev, ponekod pa bi z boljšo cestno povezavo tudi delno vplivali na to. Le tako si bomo zagotovili nemoten potek poslovanja.

Naloge in možnosti delovne organizacije so tudi v vključevanju v že začete integracijske procese tako znotraj obutvene industrije, kakor tudi celotne usnjarsko predelovalne industrije.

BOLJE IZKORISTITI DELOVNI ČAS

Prav prvi del tega obdobja bo odločilen za končni rezultat letošnjega poslovnega leta.

Da bomo uresničili vse to, kar smo si zadali ob začetku leta, bo od nas vseh zahtevalo precej vsestranskega razumevanja in naporov.

Na eni strani se postavlja vprašanje, kako čimprej za zahodno tržišče izdelati še naročila, ki smo jih še dolžni poslati, da bo izvoza na konvertibilno področje čim več in s tem hkrati manj problemov pri uvozu nujno potrebnih materialov, ki jih uvažamo s tega področja.

Na drugi strani pa pomanjkanje proizvodnih zmogljivosti za izdelavo gornjih delov, kar preko 30 %, poskušamo nadomestiti s kooperacijo. Velik problem je tudi pomanjkanje delavcev v sekalnici spodnjih delov in montaži športne obutve.

Od dneva do dneva je večji problem preksrba z reprodukcijskim materialom. To velja tako za domače proizvajalce, kakor tudi uvoženo blago.

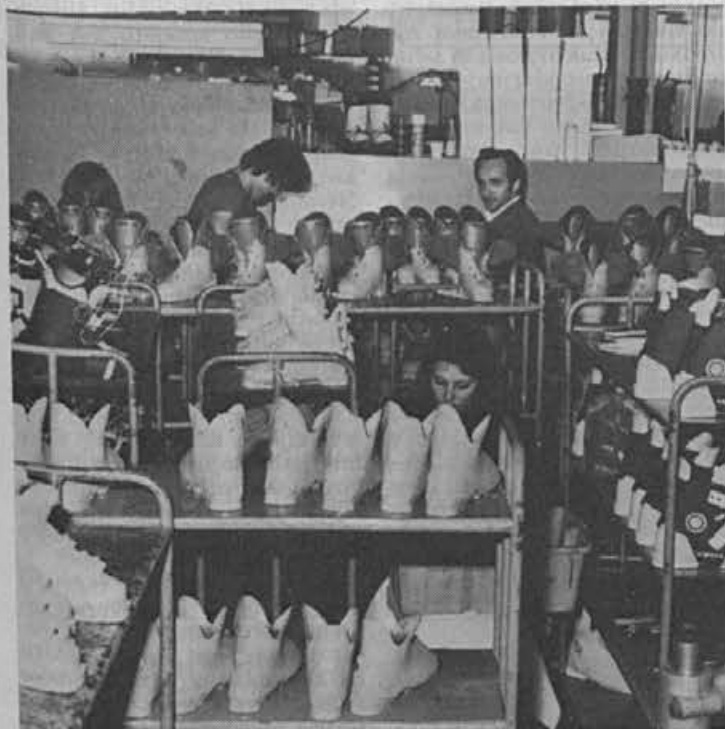
Kaj ukreniti; da bi čim bolj omilili omenjena vprašanja, ki se pojavljajo?

V dopoldanski izmeni bi morali delati ob vseh prostih sobotah v tistih oddelkih, kjer se bo to pokazalo kot potrebno.

Delovni čas bo treba do skrajnosti izkoristiti, med drugim tudi uvesti več reda okoli predčasnih odhodov z delovnega mesta.

Oskrba materiala bo morala biti čim bolj tekoča in usklajena s planom proizvodnje.

Jaka BOGATAJ

Seveda se tudi tu niso izognili pomanjkanju prostora

Tone ENIKO

dogovarjamo se – dogovorili smo se

TOZD Prodaja

Komisija za delovna razmerja za TOZD Prodaja je na 17. redni seji, ki je bila 1. avgusta 1979, najprej pregledala sklepe 16. seje in jih dokončno potrdila. Sprejela je te sklepe: objavi se prosta dela in naloge vodenje prodajalne ALPINA Zemun, potrdi se razporeditev Franca Brlica za opravljanje delovnih nalog vodenje prodajalne ALPINA IV Ljubljana od 1. 7. 1979 dalje, dokler na delovno opravilo ne bo razporejen delavec s sklepom DS. Delovno opravilo fakturiranje se ponovno objavi. Pregledane in ugodno so bile rešene vloge za prenehanje delovnega raz-

merja in prošnje za sprejem v delovno razmerje.

V nadaljnji razpravi te seje so bili sprejeti še naslednji sklepi:

Na objavljena prosta dela in naloge fakturiranje se razporedi Ida Bogataj. Prodajalec Azrija Pivić iz Zenice, Milena Knežević iz Cačka in Mirjana Lazić iz Beograda I, ki so bile sprejete v delovno razmerje za določen čas, se sprejmejo v delovno razmerje za nedoločen čas.

Gabršek Dragica, prodajalka v Celju, se razporedi kot prodajalka III.

Epilog

Zaradi zanimivosti objavljamo članek, objavljen v Gospodarskem vestniku, avtorja Dragana Stefanovića

Pred dvajsetimi dnevi je v uvodniku z naslovom »Izredno zapleten položaj«, ki je bil na tej strani Gospodarskega vestnika objavljen 19. julija, med drugim pisalo: »ZIS je že napovedal nove ukrepe. Najsi nam bo to všeč ali ne, v tem trenutku ni drugega izhoda, kot da se odločimo za korenite, najbrž administrativne ukrepe in obrzdamo nadaljnje dviganje cen, zaustavimo nadaljnje naraščanje porabe, osebne, splošne in skupne ter investi-

cijske, drastično zmanjšamo uvoz in kar najbolj stimuliramo izvoz.«

Vse to se je zdaj zgodilo. Pred vrhuncem letnih dopustov, 3. avgusta, je zvezni izvršni svet objavil odlok, da vse cene, ki so v njegovi pristojnosti, zamrznejo na ravni, kakršna je bila tistega dne. Hkrati bodo republike, avtonomni pokrajini in občine storile isto s cenami vseh izdelkov in storitev, katerih urejanje je v njihovi pristojnosti. Zamrzile so tudi cene tistih industrijskih izdelkov, ki so se doslej oblikovale prosto, glede na tržne razmere.

Poleg tega je sprejel odlok, da se splošna in skupna poraba

z vsemi sredstvi ohrani na planirani višini in da se tudi investicijska poraba zmanjša v okviru dejanskih možnosti. Osebnih dohodki ta hip uradno niso zamrznjeni. Dejansko pa so, in sicer drugače, posredno. Sklenili so namreč, da se smejo osebni dohodki zviševati le za toliko, za kolikor se zvišajo življenjski stroški. Ker so vse cene zamrznjene (razen tistih, ki se oblikujejo na tako imenovani zeleni tržnici), se življenjski stroški niti ne bodo zvišali (ali pa se bodo zvišali minimalno), torej se ne bodo zvišali niti osebni dohodki. Uvoz pa je bil že prej postavljen pod režim dovoljenj.

Te poteze v naših gospodarskih gibanjih niso nič drugega kot epilog vsega, kar se je dogajalo v gospodarstvu v zadnjem letu dni. Administrativna blokada na tem ali drugem področju je bila najprej posamezna, nato delna, zdaj pa je popolna.

Da ne bi bilo kakršnihkoli nesporazumov, naj še enkrat ponovimo tisto, kar smo že povedali: najsi nam bo to všeč ali ne, v tem trenutku ni bilo drugega izhoda. Toda težava ni toliko v tem, da je bilo treba tako ukrepati, veliko huje je to, da se je naša sprotna ekonomska politika izkazala za prešibko, da bi zadeve reševala drugače. Naskoka inflacije ni bilo prav nič težko predvideti.

Prišla je kot neogibna posledica takšne delitve narodnega dohodka, ki je gospodarstvo ni moglo prenesti, z odpiranjem zelo živahnega investicijskega kroga (in zavoljo tega izredno živahne stopnje rasti proizvodnje, zaposlovanja in uvoza), ki ni imel opore v resnični akumulaciji in resničnem napredku produktivnosti in učinkovitosti gospodarjenja. Vse to je bilo že od drugega lanskega poletja jasno kot na dlani. Toda sproti ekonomski politiki ni uspevalo, da bi poiskala prave poteze, ki bi že v začetku postavile ovire razločno izraženim težnjam, ampak je od primera do primera, od enega do drugega izseka gospodarskega življenja vlekla vedno ostrejše administrativne poteze in slednjič prišla do sedanjih.

Se huje je to, da so bile tudi te, zadnje poteze ekonomske politike storjene brez kakršnekoli sočasne napovedi, kakšen bo izhod, v kateri smeri bodo iskali nadaljnje, trdne in trajne rešitve. Tisto, kar se je dalo ugotoviti iz sporočila o odlokih zveznega izvršnega sveta, ne obeta nič dobrega.

Sporočilo pravi, da se bodo cene nekaterih izdelkov in storitev v dogovoru z republikami in pokrajinama selektivno premikale, če in ko se bo pokazala

potreba po tem, to pa ne pomeni nič drugega kot nadaljnje razsodništvo administracije na tem področju.

Odlok o zamrznitvi cen se uradno imenuje dogovor (republik in pokrajin) o spremembi družbenega dogovora o izvajanju politike cen v letu 1979. V izjavi, ki jo je dal na beograjski televiziji tisti dan, ko je bil objavljen odlok o zamrznitvi cen, je podpredsednik ZIS Gojko Ubiparić dejal, da je bilo to treba storiti, kajti družbeni dogovor (republik in pokrajin) o izvajanju politike cen v letu 1979 je bil bolj ali manj prekoračen na vseh področjih. Dodal je še, da ta poteza (zamrznitev cen) ni v nasprotju z našim sistemom, saj je bil odlok sprejet samoupravno, se pravi sporazumno, z dogovorom med republikami in pokrajinama.

Pojasnili zaslužita malce natančnejšo pozornost. Prvo pravi, da so se republike in pokrajini odločile za ukrep zamrznjenja cen zavoljo tega, ker se prejšnjega dogovora o izvajanju politike cen ni nihče držal. To seveda marsikaj pove o neučinkovitosti našega mehanizma za vodenje sprejete ekonomske politike. Ampak, ali je vzrok za to v nedosednost, nedisciplini, pomanjkanju dobre volje, da bi nek dogovor tudi utelesili? Ali pa gre namera za to, da je bila napačna tudi presoja vzrokov inflacije in je bil torej napačen tudi arzenal ukrepov ekonomske politike, ki so bili uporabljeni za ustavitev ali vsaj omilititev inflacije. Se pravi, ali se niso ZIS in republike, pokrajini in občine preprosto znašle v takšnem položaju, da objektivno niso mogle uresničiti tistega, kar je bilo sprejeto kot ekonomska politika? Bržkone je vzrok obojen, vendar se zdi, da ima veliko večjo vlogo pri tem dejstvu, da smo zadnja leta v gospodarstvu hodili – če lahko tako rečemo – navzkriž. Nemogoče je bilo, da bi hkrati pustili nespremenjeno delitev narodnega dohodka, ki nima podlage v dejanski sposobnosti gospodarstva, da bi preneslo konstituirano količino porabe, in se bojevali proti inflaciji. Nemogoče je bilo, da bi bili zadovoljni zaradi visokih (daleč nad planom) stopenj rasti proizvodnje in zaposlenosti, ki so bile izsiljene, inflatorno financirane, saj potrebne akumulacije ni bilo, po drugi strani pa hkrati zahtevali počasnejšo rast cen, brzdane inflacije.

Logika porušenih razmerij med ponudbo in povpraševanjem, porabljanja tistega, česar ni, večjega obsega naložb od akumulacije je nujno delovala, izzivala vsak dan večji pritisk na cene, tako da ni preostalo nič drugega kot »nedo-

POMANUKANJE DENARJA ALI ZAMENJANE VLOGE

- Denar ali tvojje!

dogovarjamo se – dogovorili smo se

slednost» in »nediscipliniranost» pri izvajanju lastnih odločitev. V takšnih razmerah je preosalo samo vedno širše sprejemanje administrativnih ukrepov, dokler razvoj dogodkov ni pripeljal do današnjega epiloga.

Druga omenjena ugotovitev – da odlok o zamrznitvi cen ni v nasprotju s sistemom, ker je bil sprejet samoupravno, se pravi sporazumno, je zanimiva z vidika prihodnosti. Kaže, da zadev ni treba zakrivati. Blokada cen, osebnih dohodkov, uvoza in davčno spodbujanje izvoza pomeni zanikanje sistema. V prid tega trditvi bi lahko naštevali veliko citatov iz ustave, zakona o združenem delu pa tudi iz vsakdanje prakse.

Kako naj ravna delovna organizacija, ki uvaža surovine, reprodukcijski material ali dele, če se bodo jutri zvišale cene na svetovnem trgu? Dokler bodo cene njenega končnega izdelka zamrznjene, ji bo preostalo le, da bodisi prekine proizvodnjo (in ostane brez dohodka) ali pa, da še naprej proizvaja in pri tem žrtvuje lasten dohodek, nazadnje pa predloži ta račun nekemu v izplačilo v obliki polletne ali letne negativne bilance. Ali: še pred kratkim so razglašali načelo, da morajo osebni dohodki naraščati v skladu z rastjo produktivnosti dela in v skladu z rezultati dela tako posameznika kot celotnega delovnega kolektiva. Zdaj se uvaja novo merilo – po porastu življenjskih stroškov, merilo, ki je povsem neodvisno tako od posameznika kot od delovnega kolektiva.

Naš sistem sicer pozna in priznava tudi takšne intervencije, kakršne so zdajšnje. Toda to niso sistemske, ampak trenutne rešitve. So nujno zlo v izrednih razmerah, ki se sprejema prav zato, ker sistem na nekem področju ne deluje in povzroča motnje. Spričo tega smejo in morajo te intervencije trajati le tako dolgo, kolikor je neogibno, da se zagotovijo pogoji za normalno delovanje sistema. In to je osrednje vprašanje. To, da so bili takšni ukrepi sprejeti, ni posebno zlo. Prav tako ni problem v tem, ali so bili sprejeti na tak ali drugačen način. Vprašanje je, kako ven iz položaja, v katerem so se znašla naša gospodarska gibanja, kako zagotoviti normalno delovanje sistema brez velikih motenj v globalnih razmerjih. To je naloga, ki jo je treba reševati.

Ekonomski izrazi

BILANCA USPEHA

Dvostranski pregled izdatkov in dohodkov v preteklem obdobju. Razlika med celotnimi dohodki in izdatki predstavlja finančni rezultat poslovanja. Če je vsota dohodkov večja od vsote izdatkov, potem se ta, pozitivni finančni rezultat (dobiček), vpišuje k izdatkom in tako stanje izravnava. In obratno, če so dohodki nižji od izdatkov, potem se ta negativni rezultat (izguba) vpišuje k dohodkom in tako bilanca izravnava. Bilanca uspeha se izkazuje kot dodatek (aneks) bilanci stanja. Ustvarjen finančni rezultat mora v bilanci uspeha ustrezati razliki med aktivo in pasivo v bilanci stanja premoženja za isto obdobje. V primeru, da se ti razliki v obeh bilancah ne ujemata, potem je v eni od njiju napaka, ki jo velja odstraniti.

INFLACIJA

Prekomerno povečanje povpraševanja po dobrinah in storitvah. Kot inflacijo označujemo tako povečanje denarne mase (vključno s krediti), ki je toliko hitrejše od povečanja količine dobrin in storitev,

da nujno privede do hitre rasti cen, s tem pa tudi do razvrednotenja denarja. Ni nujno, da vsako povečanje količine denarja in kreditov deluje inflacijsko, ker se mora denarna masa povečati z rastjo proizvodnje in prometa. Prav tako tudi vsako povečanje cen ne pomeni inflacije, še zlasti, če ga spremlja povečanje količine dobrin in storitev in ustrzna rast dohodka prebivalstva.

Prekomerno povečanje količine denarja in kreditov v začetku izzove gospodarsko rast: poslovna aktivnost se povečuje, plačilni roki se skrajšujejo, krepi se povpraševanje po investicijskih kreditih itd. Vendar povečano povpraševanje vpliva na povečanje cen, to pa privede do povečanja stroškov proizvodnje (osnovnih sredstev, reprodukcijskega materiala, energije in potrošnega materiala, pa tudi plač oz. osebnih dohodkov). Tako povečani stroški proizvodnje izzivajo novo povečanje cen, ki ponovno vpliva na rast stroškov proizvodnje. Vse to se odraža v t.i. spiralnem gibanju inflacije, ki privede do hitrega zmanjšanja vrednosti denarja. Kolikor hitrejše je razvrednotenje denarja, toliko težje so ekonomske in socialne motnje. Boj proti infla-

ciji je v sodobnem svetu postal zelo zapleten, tako v državah z razvitim gospodarstvom, kot v državah v razvoju.

RAZŠIRJENA REPRODUKCIJA

Obnavljanje proizvodnje v povečanem merilu, tako da je celotna proizvodnja v določenem obdobju večja kot v predhodnem. Razširjena reprodukcija je osnova za popolnejše zadovoljevanje potreb in izboljšanje življenjskih pogojev prebivalstva, ki stalno narašča, in se zato razširjena reprodukcija kaže kot ekonomska nujnost oz. kot zakonit pojav v zgodovini človeške družbe. Njen smisel je v stalnem povečanju proizvodnje predmetov potrebnih. Da pa bi se to uresničilo, mora stalno naraščati tudi proizvodnja sredstev za proizvodnjo predmetov za potrošnjo. Še več, proizvodnja sredstev mora praviloma naraščati hitreje od potrošniških dobrin, ker razširjena reprodukcija temelji na stalnem dviganju produktivnosti dela, predpogoj za njo pa je vse več delovnih sredstev. Dviganje proizvodnje moči dela, omogoča realizacijo razširjene reprodukcije tudi v krajšem delovnem času, kar prav tako spada v dvig življenjskih pogojev prebivalstva.

Kaj bomo dokupili

Dopisujte
v glasilo

dogovarjamo se – dogovorili smo se

Ohranjanje revolucionarnih tradicij v združenem delu

Vse prejšnje in v bistvu izkoriščevalske družbe, od sužnjeposestniške do kapitalistične, so gradile svojo tradicijo, povelečevale svoje zmage (pa tudi nekatere poraze), slavile svoje junake, uvajale nove običaje ali starim dajale svojo vsebino – ustvarjale so svojo moralo, da bi obvarovale in podaljšale življenje razreda na oblasti, v pokorščini pa obdržale razred, ki je nosil daleč največje breme obveznosti.

Pri tem je prav tradicija morala služiti – v blasku razrednih velikanov – videzu, da je boj, da so žrtve naroda ali razreda v njegovem lastnem interesu in ne v interesu izkoriščevalskega razreda na oblasti. V teh družbah so se zavedali, da z ustvarjanjem svoje tradicije, z ohranjanjem svojih običajev, z graditvijo svoje morale, krepijo hkrati svoje pozicije, stabilizirajo svojo družbo.

Celo tedaj, ko je ekonomski in pravni sistem neke družbe zrušen in nadomeščen z novim in naprednejšim, narod še dolgo pomni in v njegovi zavesti ostajajo tiste vrednote, v katerih so leta in leta vzgajali generacije. Nekatere od teh vrednot starih družb in njihovih običajev so se obdržale v naši družbi tudi do danes, trideset let po osvoboditvi dežele in socialističnega razvoja.

V stari Jugoslaviji so nas vzgajali na tradicijah kraljev, grofov, cesarjev, učili smo se zgodovine njihovih družin, njihovih bitk. Te in druge buržoazne vrednote so sistematično ohranjali s poukom v šolah, z literaturo, gledališči, srečevali smo se z njimi na vsakem koraku. Še danes včasih podobno ali preoblikovane zaidejo med nas in naše otroke.

S kakšno trdovratnostjo se včasih staro upira novemu, pokažeta dve stvari, ki jih nismo uspeli izgnati iz našega jezika: »gospod« in »gospa«. To sta tipični besedi izkoriščevalskega, toda vztrajno se ohranjata tudi v naši samoupravni družbi.

Ti besedi sta preživeli vse naše spremembe, celo štiri ustave smo medtem sprejeli, pa sta še vedno živi! Ni nam jih uspelo iztisniti, niti zamenjati z drugimi besedami, ki bolj ustrezajo odnosom v naši družbi.

Takih primerov, kjer se s starim pojmom vleče tudi del stare vsebine, tistega, kar smo z revolucijo ovrgli in kar v vsakodnevem življenju hitre-

je ali počasneje odpravljamo, je še. To objektivno goji zalovanje za »dobrimi starimi časi«, za časi, v katerih je bilo dobro samo tistim, ki jih še kdaj pa kdaj nekritično povelečujemo, čeprav je del naše, delavske tradicije, najboljše, kar so dali naši narodi.

V nedrjih stare družbe se je rojevala tudi nova, drugačna tradicija. Ni se mogla ubraniti nastajanju novega v njej. Pojavljali so se napredni ljudje, ki so se bojevali in izborili mnoge vrednote, ki so nastajale v teh sistemih, vendar proti njim. To pa je tudi tisto, kar je del naše revolucionarne tradicije, del tistih vrednot, ki jih lahko sprejmemo kot svojo tradicijo, kot svoje vrednote.

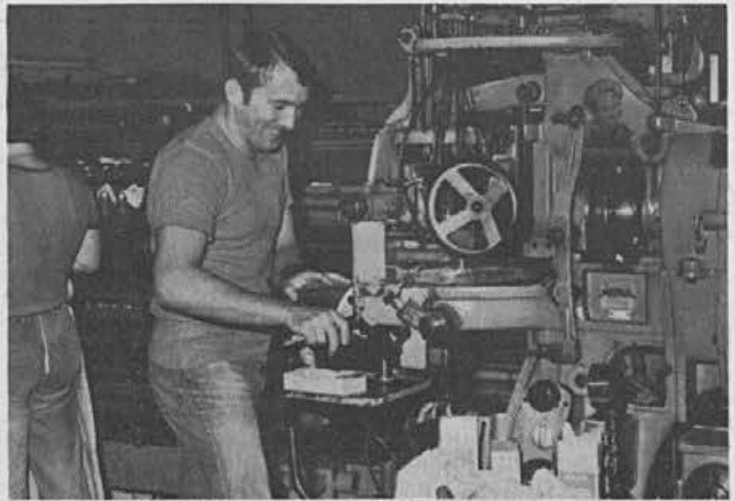
Osnovna zabloda, s katero je treba obračunati, ki jo moramo razbiti, je v tem, da so bili v preteklih družbah njihovi velemožje, cesarji, kralji, plemiči, veleposestniki ali kapitalisti v službi svoje dežele in svojega naroda. To je navadna laž. Najpogosteje so bili hlapci tujih interesov – držav, vojaščne ali kapitala, vseeno, vendar so upoštevali predvsem sebe, svoj razred in ne naroda.

Revolucionarno delavsko socialistično gibanje je začelo v okrilju stare družbe samo ustvarjati svoje tradicije, graditi svojo moralo, nasprotno morali iz razreda na oblasti povelečujoč dogodke, pomembne za razvoj delavskega gibanja, s pripovedovanjem o vidnih bojovníkih za delavske pravice.

To gibanje je najprej negiralo meščanske vzore in meščansko moralo, vrednote izkoriščevalskih družb z razodevanjem prave resnice o resničnem bistvu teh vrednot in njihovih vzorov. Potem pa je slabilo svoje štrajke in druge boje za delavske pravice.

Skozi take spopade z razredom na oblasti se je razvijala nova tradicija, nova morala: delavci so speli svoje pesmi, skovali svoje norme vedenja med seboj in nasproti razrednemu sovražniku. Generacije, ki so prihajale, so imele na čem učiti se, obstajali so lastni vzorci, delavski junaki in velikani.

Tudi naš revolucionarni boj je v bistvu samo nadaljevanje revolucionarne tradicije socialističnega delavskega gibanja, njegov najvišji izraz. To je velika etapa revolucionarnega boja našega delavskega gibanja, polna zgodovinskih dogodkov in veličin. Dobro je, da želimo to etapo posebej osvetliti in potegniti iz nje vse,

V težki montaži je na traku problem časov operacij.

kar je pomembnega, ker jo gledamo v kontekstu revolucionarnega boja delavskega gibanja skozi zgodovino, ker je ta samo njegov še kako pomemben del.

Najsvetlejši lik naše NOB je Tito. Kalil in prekalil se je kot delavski borec. Ni takoj postal vrhovni komandant in vodja naše partije. Josip Broz je spoznal življenje vaškega otroka, vajenca, delavca, delavskega borca. Vodil je štrajk, zbiral delavce. Rasel je z delavci, z njihovimi vprašanji in dilemami. In skozi delo v sindikatih, partijsko delo, je zrasel v vrhovnega komandanta in predsednika republike, v velikana mednarodnega delavskega in komunističnega gibanja.

Narodnoosvobodilni boj je naše narode in naš delavski razred osvobodil ne samo tujih fašističnih zavojevalcev, ampak tudi vseh tujih vplivov. Prvič je narod zares vzel svojo usodo v svoje roke. Če to danes rečemo, je videti kot parola, pa ni!

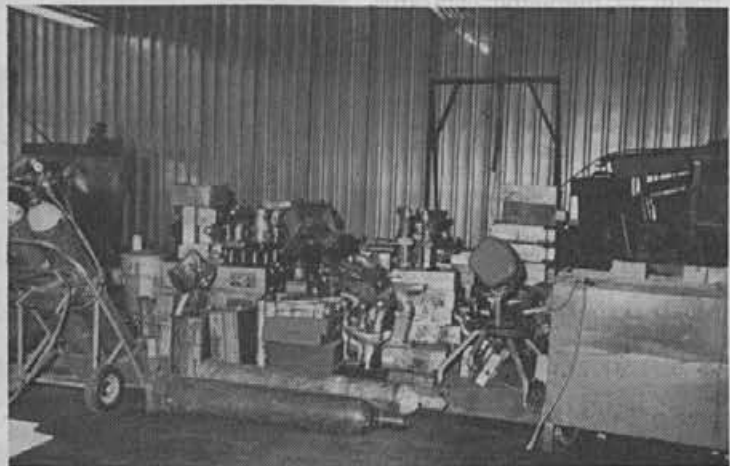
Na Vzhodu in Zahodu so se mnogi narodi osvobodili, vendar so ostali politično ali ekonomsko odvisni od tistih, ki so jim do večeraj bili kolonizatorji.

Zgradili smo novo socialistično samoupravno družbo, v kateri so, nasproti vsem meščanskim družbam, vsi narodi in narodnosti popolnoma enakopravni, družbo, ki dviguje delovnega človeka na raven gospodarja svoje usode, ker on sam – in ne nekdo v njegovem imenu – razpolaga z rezultati svojega dela.

To, kar je delavski razred Jugoslavije obnovil v neverjetnih pogojih, gradil in zgradil deželo, izgubljal mladost in zdravje, mnogi tudi življenje, a je ustvaril vse, kar imamo danes – ali ni to nadaljevanje revolucionarnih tradicij, na katerih lahko vzgajamo generacije, temelj za ohranjanje lastnih veličin in junakov – junakov dela?

Ali, vzemimo samoupravljanje. To nam je tako blizu, vsak dan smo z njim, da včasih niti ne uvidimo veličine tistega, kar smo napravili. To pa je v resnici revolucionaren korak, enak največji zmagi. Kaj lahko pomeni to za ohranjanje revolucionarnih tradicij, da smo prvi v svetu uresničili, da je delavec – samoupravljalca svoj gospodar, niti ni treba posebej govoriti.

Mlade in sploh sedanjo generacijo, je treba vzgajati na

Kaj velja urediti?

dogovarjamo se – dogovorili smo se

Zveza sindikatov Slovenije v drugem polletju

teh tradicijah, na vseh etapah in razsežnostih našega revolucionarnega boja. Naše sedanje generacije morajo postati zavedne veličine teh narodov, žrtev in zmag, morajo vedeti za ljudi, ki so nosili to breme, za junake vseh revolucionarnih etap.

Sindikalne organizacije so kot del revolucionarnega delavskega gibanja življenjsko zainteresirane za ohranjanje vseh teh tradicij, za ustvarjanje nove, delavske, samoupravne, socialistične in komunistične morale. Vsaka naša tovarna, ustanova, organizacija, vsak kraj, komuna, pokrajina in republika pa ima svoje velike bitke, akcije, pomembne datume in osebnosti, ki so se izkazale, borce in junake, v vseh etapah predvojnega, vojnega in povojnega revolucionarnega gibanja.

Mladina zahteva nekaj novega – tudi v modi in na drugih področjih. In ker tega novega nismo sami napravili, na svojih tradicijah, smo množično uvažali razne simbole različnih svetovnih armad na kapah, na jopah ipd. V trenutku, ko se je ameriška armada bojevala z Vietnamom, so se nam pod firmo mode in skozi modo vnašali njihovi simboli.

Ostali smo gluhi, kot da se nič ne dogaja, kot da to ni politika. V bistvu pa je to politika, kajti kadar pride nekaj v tradicijo naroda, tega ni mogoče izrjavati. Zato moramo ustvariti svoje simbole, ohranjati lastno tradicijo. Ali ni mogoče simbolov iz vojen in iz delovnih akcij modernizirati in jih preoblikovati v jope, kape idr. – s sistematičnim delom, v katerem bi sodelovalo veliko ljudi? To je velika in za sedaj neizkoriščena možnost.

In na koncu, čeprav to ni najmanj pomembno, našo moralo in naše tradicije moramo izkazovati in ohranjati tudi v odnosu do ljudi, ki so k njihovem ustvarjanju izjemno prispevali: do borcev, njihovih staršev in otrok. Mi to sicer delamo, toda nekako zaprto, ne govorimo zadosti o tem, čeprav je to močan izraz solidarnosti, veličine tovarištva, nepozabnosti tistih, ki so se borili za to, kar danes imamo.

Na odnosu do borcev, njihovih očetov in mater, do njihovih otrok, na skrbi zanje nismo dovolj temeljito nabirali moralni kapital. Za nas je to bilo navadno, povsem razumljivo vedenje, to množično skrbstvo, medtem ko so borci in sirote v drugih, bogatejših deželah, ostajali brez družbene skrbi in varstva. Tudi to je izraz nove, revolucionarne tradicije.

Iz knjige »Negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij v združenem delu«

Na posvetu predsednikov in sekretarjev občinskih in medobčinskih svetov zveze sindikatov ter republiških odborov sindikatov, ki je bil 5. julija letos in ki ga je vodil predsednik RS ZSS Vinko Hafner, so se dogovorili o **prilagoditvi konference Zveze sindikatov Slovenije**, ki bo v prvi polovici novembra letos.

Gre za pomembne naloge našega nadaljnjega družbenopolitičnega in gospodarskega razvoja, zato se bomo morali na konferenco tudi dobro pripraviti. Vsa gradiva naj bi temeljito obravnavali v osnovnih in občinskih organizacijah zveze sindikatov kot tudi v republiških odborih sindikatov ter tako obogatili tudi sklepne dokumente konference.

Planiranje

S področja planiranja naj bi na konferenci ocenili, koliko smo za to nalogo usposobljeni, kaj smo doslej storili in kaj bo še treba, katera so temeljna vsebinska vprašanja: hkrati pa naj bi opozorili na dosedanje pomanjkljivosti in probleme, pa tudi oblikovali pobude, predloge in ocene za pripravo zakona o družbenem planiranju. Občinski sveti naj bi delovni skupini pri republiškem svetu do 10. septembra poslali kratko oceno dosedanje planske aktivnosti. Ta ocena naj bi izhajala iz poprejšnje široke razprave v osnovnih organizacijah, zajemala pa naj bi naslednja vprašanja: kako so potekale prve faze priprav planskih dokumentov v TOZD in skupnostih, ali smo bili v zvezi sindikatov dovolj aktivni, katera so temeljne »zavore«, ka-

teri so temeljni problemi dosežanja razvoja (npr. zaposlovanje itd.), katerim panogam velja v posamezni občini prioriteta, kaj je v posameznih občinah doslej storjenega za usklajevanje med temeljnimi nosilci. Pred pripravo ocen naj bi v občinah ustrezni dejavniki omenjena vprašanja obravnavali na posvetih.

Demokratizacija

Demokratizacije odnosov in kolektivnega vodenja naj ne bi obravnavali kot organizacijsko in kadrovske, marveč predvsem kot vsebinsko vprašanje.

Na občinski ravni in v republiških odborih sindikatov naj bi sprejeli akcijske programe za razpravo o izhodiščih, ki jih je pripravil republiški svet, objavila pa Delavska enotnost.

Program dela republiškega sveta ZSS za 2. polletje letos

V programu aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije v drugem polletju bo osrednja pozornost namenjena uveljavljanju družbenoekonomskega položaja delavcev (stalna odgovornost za izboljšanje gospodarjenja, uveljavljanje delitve po delu, priprave na novo plansko obdobje srednjeročnega razvoja, varstvo, zaposlovanje, šolanje, itd.) in utrjevanje vloge, položaja in odgovornosti delavcev pri razvoju družbenopolitičnega sistema (njegova demokratizacija, povezanost s krajevno skupnostjo, informiranje v združenem delu in zvezi sindikatov, ljudska

obramba in družbena samozagotava, negovanje tradicij NOB, samoupravna delavska kontrola). Mnoga pomembna vprašanja, kot so preobrazba družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu, zakon o družbenem sistemu informiranja in druga, naj bi obravnavali v javnih razpravah. Pozorni bi morali biti tudi do uresničevanja strategije polne produktivne zaposlenosti in dogovarjanja čez tovarniške »plotove«, kar naj bi odražali tudi plani.

Občni zbori osnovnih organizacij zveze sindikatov

Občni zbori v začetku prihodnjega leta bodo izredna priložnost za okrepitev družbenopolitične vloge osnovnih organizacij, njihove kadrovske okrepitev in učinkovitosti. Zavoro tega se je treba na občne zbere pravočasno in temeljito pripraviti. Sestanki sindikalnih skupin so lahko pomembna sestavina teh priprav. Pri kadrovanju pa naj bi že upoštevali stališča o demokratizaciji odnosov in kolektivnem vodenju v zvezi sindikatov. Osnovne organizacije, konference, koordinacijski odbori in občinski sveti naj bi pripravili najpoznejše septembra program priprav na občne zbere, pri tem pa se povežali tudi z zvezo komunistov, ZSMS in drugimi dejavniki.

Da bi občne zbere bolje opravili, bo republiški svet pripravil priročnik za njihovo izvedbo.

Po sestavku Vladimira Jermana

Tudi družbeni standard je skrb sindikata

Realizacija izvoza; kako nam kaže

Letni plan izvoza, ki je bil postavljen v višini 11.000.000 dolarjev, smo do konca julija dosegli 50-odstotno. Prejeta naročila nam zagotavljajo, da bi postavljeni plan lahko preslegli, če bi proizvodnja vsaj približno izpolnjevala dane obljube.

Na zahod smo prodali izključno športno obutev, t.j. smučarske in tekaške čevlje ter podplate. Vse smučarske modele na starih formah in tekaške čevlje z lepljenimi podplati smo odpremili kupcem v glavnem v pogodbenih rokih. Tudi nova forma za smučarske čevlje »Meteor« je bila pripravljena za proizvodnjo z majhno zamudo, kar pa ne moremo reči za tekaško obutev iz beta in gama programa ter za »cosmos« smučarsko formo. Več kot zaskrbljujoča je ugotovitev, da še danes ne moremo zanesljivo reči, kdaj

bomo izdelali okrog 50.000 parov tekaških čevljev z gama podplati, 10.000 parov tekaških čevljev z beta podplati in 16.000 parov smučarskih čevljev na šali »cosmos«. Večina navedenih količin je za našega največjega kupca, t.j. za firmo HEIERLING. Doslej smo kupce tolažili z obljubo, da bomo te količine odpremili z letalom v glavnem septembra in manjši del oktobra, vendar že sami ugotavljajo, da so bile to le prazne obljube. Predstavniki firme ALPINA SPORTS iz ZDA, ki se trenutno mudi v naši tovarni, je izjavil, da bi prepozna dobava (ali celo izpad dobave) tekaških čevljev z beta in gama podplati zelo neugodno vplivala na prodajo Alpina proizvodov prihodnje leto, za firmo HEIERLING pa bi bila to prava katastrofa. Če naročil ne bi uresničili, bi na zahodnem tržišču izgubili okrog 1.000.000 dolarjev. Vsem tem težavam se je pridružila še omejitev uvoza, kar ustvarja še večjo negotovost, kar zadeva dobavne roke.

Za izvoz športne obutev na vzhod lahko rečemo, da je zaradi pravočasnih naročil in enostavnosti modelov že v glavnem realiziran, zato smo lahko prevzeli še dodatna naročila. Tudi lahko obutev odpremimo v Sovjetsko zvezo po predvidenem planu.

Upamo, da bo večina težav, ki ovirajo nemoteno proizvodnjo odpravljena in da bomo zamude lahko vsaj delno nadomestili z letalskimi prevozi v septembru in oktobru.

Marija Strlič

Kje so vzroki za kasnitve v proizvodnji

Marsikomu je težko razumeti, da smo ob polletnem obračunu ugotovili, da smo količinski plan presegle za 9,2%, sedaj pa ugotavljamo, da bomo kasnili z dobavnimi roki.

Glavni vzroki za zakasnitve so naslednji: spreminjanje plana glede na dobavne roke, povečanje naročil tekaške obutve, pomanjkanje delavcev, zahtevna in prepočasna priprava modelov Cosmos, Gama in Beta, večkratno pomanjkanje in spreminjanje materiala ter izpad proizvodnje. Zaradi

izvoznih naročil bodo delno kasnile tudi dobave za domačo prodajo.

Velik problem predstavljajo tudi zgornji deli, ki jih zaradi daljših izdelavnih časov kljub številnim kooperantom še vedno primanjkuje.

Preveč zmogljivosti v montaži nam je zasedla gozder in flex izdelava – izdelali smo malo parov, pa tudi finančni rezultat te izdelave je slab. Teh naročil je bilo več kot smo planirali, zato smo tudi kasneje pričeli z lepljeno izdelavo.

V želji, da bi izdelali čim več ter da bi ugodili kupcem, prevzamemo preveč naročil za določeno obdobje kot pa so naše možnosti.

Pestrost naše proizvodnje je tudi eden od glavnih vzrokov za težave, tako pri nabavi materiala, težave v proizvodnji in kakovosti obutve.

Kljub črnim napovedim za prihodnje leto je možnost za nemoteno delo samo v specializaciji, v enotni prodajni politiki ter stvarnih ocenah naše proizvodnje, ob vsem tem pa bi se morala izboljšati nabava repromateriala, tako domačega, kakor tudi iz uvoza, kar pa še ne bo tako lahko.

Ob vseh teh naštetih problemih pa je zelo pomembna naša organiziranost, doslednost pri opravljanju vsakodnevnih nalog, neučinkovitost in neodgovornost pa nam še povečuje težave, ki se odražajo v količini in kakovosti naših izdelkov.

V naslednjem obdobju je za nas najpomembnejše, da se čim bolj držimo dobavnih rokov za tuje kupce, kakor tudi za domačo prodajo. Po zaključku športne izdelave in škornjev pa bo zopet nastopilo težko obdobje za nekatere oddelke, ker se bo začela izdelava lahke spomladansko-letne obutve. Marijan BOGATAJ

Proces zmanjševanja proizvodnje obutve v ZR Nemčiji

	Proizvodnja mio. parov	Podjetij	Štev. zaposl.
1969	180	730	90.000
1978	107	460	55.000
1975	95-100	300	45.000

Po Schuch Wirtschaftu August 79

Čevljarski izrazi

Tone Klemenčič, vodja programa lahke obutve

Mokasin

Mokasini so čevlji posebne izdelave in zaradi tega slovijo kot udobna, praktična obutev za nošnjo preko dneva. To izdelavo smo prevzeli od ameriških Indijancev.

Indijanci so na dokaj enostaven način, ki je imel tudi svojo logiko, izdelovali obutev tako, da je bila živalska koža v spodnjem delu iz celega in je dobro zaščitila stopala spodaj in s strani, šele na zgornjem

delu so kožo zašili. Izdelava je bila enostavna, brez montaže podplatov, čevlji niso ovirali noge pri gibanju, hoji in teku. Način sestave prednjika mokasina je danes že dokaj raznovrsten, predvsem po načinih šivanja, podplatni del pa je ojačan s podplatom in dograjeno peto.

Izdelovalci so iskali razne načine izdelave, jih osvojili in izdelovali mokasine, vendar tistih pravih svojstev, predvsem gibljivosti, niso dosegli. Pojmovanje, kaj je mokasin, je predvsem v trgovini z obutvijo dokaj različno in često popolnoma zgrešeno. Nekateri uvrščajo vse nizke čevlje, ki niso na vezanje, med mokasine, drugi spet menijo, da sodi obutev, ki ima imitacijo robu sestave mokasina na prednjiku, ne glede na tehnologijo montaže, med mokasine.

Vse našete vrste nimajo nič skupnega s pravimi mokasini, niti nimajo lastnosti, v katerih prednjači mokasin.

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Veliko se da napraviti doma

V začetku meseca junija smo za proizvodnjo PU podplatov začeli uporabljati PU maso, ki nam jo dobavlja tovarna Peko TOZD Poliuretani iz Tržiča. Prednost je predvsem v dejstvu, da plačujemo PU komponente z dinarji, prej pa smo trošili devizna sredstva, torej smo s tem napravili korak v smeri izboljšanja devizne bilance. Pred nedavnim smo dobili dodatno naročilo 90.000 parov PU podplatov za Sovjetsko zvezo, tako bomo dinarje »pretopili« v zelo potrebna devizna sredstva, da bomo lažje plačevali ter nabavljali granulate za smučarske čevlje iz uvoza. Začetek je bil težaven, saj smo bili pri stari PU masi navajeni na določeno raven kvalitete izdelkov, ki pa jo z domačo maso nismo mogli doseči kljub nenehnim posredovanjem in sodelovanjem s tovarno Peko.

Tesno sodelovanje kemikov, vzdrževalcev ter neposrednih delavcev pri strojih za vlihanje, pa je sčasoma rešilo tudi to vprašanje. Tudi trdoto PU podplatov bo dobavitelj zagotovil z dodajanjem trdilcev, kar že pripravljajo.

V oddelku plastike so se povečale zmogljivosti za izdelavo smučarskih čevljev, ko smo v mesecu juliju postavili nov stroj LOTUS, istočasno pa je vzdrževalna služba prestavila tudi ostale stroje za predelavo termoplastov in tako zagotovila kolikor mogoče ustrezen prostor pri vsakem stroju, s tem da je bilo dovolj delovnega prostora ter za enozmenske zaloge izdelkov. Glede na izdelane količine smučar-

skih čevljev pa je površinska obremenitev prevelika, rezultat pa je še večja prostorska stiska, ki jo bo rešila samo nova investicija v skladiščno halo. Zaradi težav pri skladiščenju šal naj omenim, da smo pri vzdrževalni službi naročili postavitev začasne lope ob hali, ki pa bo samo delno zmanjšala ozko grlo skladiščenja, drugi dejavnik pa je vpliv na kvaliteto izdelkov, ker klimatski pogoji pod »milim nebom« le-to zmanjšujejo.

V kovinski in nekovinski orodjarni so v zadnjih mesecih vložili mnogo truda pri izdelavi orodij za nove modele smučarskih čevljev tip METEOR in COSMOS, z nadurnim delom so vse pravočasno izdelali.

Težave so samo pri notranjih čevljih iz PU mase, ki jih izdelujemo na dveh zastarelih vrtiljakih RIEKER, ki smo jih ponovno postavili v proizvodnjo, kjer je delo počasno, ker je treba nenehno odpirati in zapirati orodje glede na planirane količine ter roke izdelave pa so ti vrtiljaki premajhni. Zahtevano kakovost bo mogoče doseči samo s predelavo obeh strojev ter orodij, kar se trenutno pospešeno popravlja.

Jože Eakim

Poudariti moram, da so se pomembno izboljšali pogoji dela pri brizganju šal in manšet, ker smo v mesecu juliju uvedli trozmenko delo, torej bodo sobotni popoldnevi ter nedelje dela prosti dnevi za delavce, ki bodo konec delovnega tedna dočakali enako kot vsi ostali.

Tržiče PU podplatov smo s težavo zadovoljevali, delali smo že drugi teden kolektivnega dopusta, da smo lahko pravočasno dobavljali PU

podplate tistim tovarnam, ki so tedaj delale.

Vzdrževalna služba je v času kolektivnega dopusta uspešno povečala vrtiljak od 24 na 32 vlivalnih mest, kar se bo odražalo pri proizvodnji PU podplatov tako v večji storilnosti, kakor tudi kakovosti kljub dragim strojem za vlihanje PU mase pa bomo morali poskrbeti za nadomestitev izrabljenih strojev, da bi s tem zadržali sedanjo raven. Ne nameravamo pa nabavljati sodobnejših avtomatiziranih vrtiljakov, za katere investici-

je ne bi bile rentabilne, ker je razlika v časih izdelave PU podplatov glede na naše vrtiljake majhna in zato nepomembna. Zmogljivosti postavljenih vrtiljakov pa lahko povečamo sami z nižjimi stroški.

To je le nekaj najvažnejših nalog, ki smo jih že v celoti ali le delno opravili, lahko bi omenil še investicije v teku, preizkuse novih materialov strokovnjakov RPS plastike, tehnični pregled hale, kakor tudi naloge, ki morajo biti rešene jutri, pojutrišnjem...

Jože ŠTUCIN

Investicije v prodajalnah

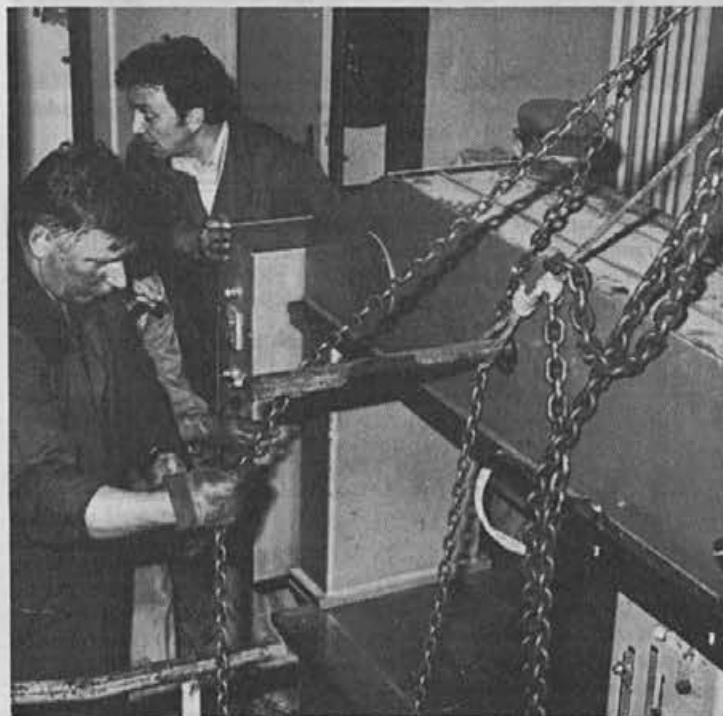
Investicijska grupa za opremo in obnovo prodajalnih ima vedno dosti dela. Po otvoritvi obnovljene prodajalne Novo mesto so pričeli z adaptacijo v Novi Gorici. Čeprav so roki adaptacije in izdelava opreme zelo kratki, dela potekajo po planu, saj je bila novo opremljena prodajalna odprta v zadnji tretjini preteklega meseca. Tako je bila prodajalna zaprta le mesec dni, čeprav so bila dela zelo obsežna.

Po planu za adaptacijo in izdelavo nove opreme je na vrsti prodajalna Reka. Dela so se pričela že 20. avgusta, predvideva pa se, da bo prodaja ponovno stekla že konec septembra.

Potrebe adaptacij pa se kažejo še v mnogih naših prodajalnah. Med prvimi bo prodajalna pri »LIPETU« v

Zireh in prodajalna v naselju Voltino v Zagrebu, ki bo na novo odprta in kjer bo v kletnih prostorih skladišče za vse naše prodajalne v Zagrebu. Večje težave bomo imeli s prodajalnami v Ljubljani. Vsem je že znano, da se bomo morali na Titovi cesti izseliti iz obeh lokalov, zamenjave pa do sedaj še nimamo, razen manjšega prostora na Mestnem trgu. Nadomestna gradnja na »PLOŠCADI BORISA KRAIGHERJA« pa bo dokončana šele v letih 1982, 1983. Vprašanje pa je, če so roki realni, zato menim, da se je treba prizadevati, da obdržimo obstoječa lokala na Titovi cesti vsaj do novega leta, medtem pa iskati nadomestne prodajalne.

Jože Poljanšek

Transport je otežkočen

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Angelca Filipič

Kadrovške novice

Ob koncu meseca julija je bilo v delovni organizaciji ALPINA zaposlenih 1714 delavcev in delavk. Po posameznih temeljnih organizacijah pa je bilo število zaposlenih naslednje: v delovni skupnosti skupnih služb je zaposlenih 230 delavcev, v TOZD Obutev Žiri 709 (od tega na Colu 113), torej skupaj 822, v TOZD Obutev Gorenja vas 171, v Plastiki 141 in v TOZD Prodaja 385 delavcev.

V času od 15. julija do 15. avgusta je nastopilo delovno razmerje 13 delavcev, z delom je prenehalo 10 delavcev.

V TOZD Obutev Žiri je nastopil delovno razmerje Srečko Žibert.

V TOZD Obutev Gorenja vas so nastopili delovno razmerje Senija Ibrakić, Marija Božnar in Anica Pejić. V Delovni skupnosti skupnih služb so nastopili delovno razmerje Jana Šuligoj in Irena Demšar,

s služenja vojaškega roka pa sta se vrnila Miro Kavčič in Daniel Vehar. V TOZD Prodaja sta se vrnila na delo Tomaž Košir in Tone Možina, ki sta bila prav tako na služenju vojaškega roka. V prodajalni ALPINA Valjevo je za določen čas nastopila delovno razmerje Radojka Šarčević, redno delovno razmerje za nedoločen čas sta nastopila Filomena Maček in Srečko Mohorko iz prodajalne v Celju.

Z delovnim razmerjem so v TOZD Obutev Žiri prenehali Frančiška Kopač, Stanislava Mlinar (3345), Ljubica Klarica in Janez Novak. V TOZD Obutev Gorenja vas sta prenehala z delovnim razmerjem Nikolaj Pustovrh in Luca Pratljačić. V TOZD Plastika je samovoljno prekinil delovno razmerje Ramiz Talić. V TOZD Prodaja so z delovnim razmerjem prenehali Samo Žakelj, odpremi oddelek; Irena Likar, prodajalka v Velenju in Toplica Milosavljević, prodajalec v Beogradu I.

Frančiška Kopač je odšla v pokoj

V mesecu juliju je prenehala z delovnim razmerjem Frančiška Kopač. V Alpini je bila zaposlena 31 let, zato ji ob odhodu v pokoj želimo še mnogo let, prijetnega počutja in trdnega zdravja.

Pozočili so se

Cilka Plantan iz TOZD Obutev Žiri, Marija Pivk, Jakob Jelovčan, Viljem Mlinar, Vinko Oblak in Mirko Mlinar iz TOZD Plastika, Miluška Žakelj in Miranda Eniko iz DSSS, Nada Dolinar in Miha Govekar iz TOZD Prodaja, te Nada Padjen iz prodajalne Rijeka.

Na novi življenjski poti jim želimo vso srečo!

Praktikanti in štipendisti

Počitnice gredo h koncu. Večina dijakov in študentov je že končala obvezno počitniško prakso.

Počitniško prakso so dijaki in študentje opravljali v različnih službah. Žal je še vedno tako, da jih prav vsi porabimo za enostavnejša dela, ki v službah ostaja, ali pa dela, ki niso preveč zahtevna. Mislim, da delamo pri tem napako, saj tem mladim ljudem največkrat nimamo časa razložiti kaj več o našem delu, o organiziranosti delovne organizacije, o načinu dela, o sodelovanju z ostalimi delovnimi organizacijami, o problemih, s katerimi se srečujemo pri delu, itd. Te ljudi speljemo v našo sredino, potem pa je od vsakega posameznika odvisno, kako se vključi in koliko dejansko pridobi na praksi. Največkrat je problem, ker nam enostavno manjka časa, da bi se dijakom posvetili bolj. Največkrat smo zadovoljni kar s tem, da jih za nekaj zadolžimo in že menimo, da smo nalogo uspešno opravili.

Zato imam včasih občutek, da dijaki na praksi ne dobijo tistega, kar morda pričakujejo. Včasih ali vedno je problem pomanjkanje delavcev.

Praktikanti so tako zelo dobrodošlo nadomestilo za odsotne delavce. To nikakor ni in ne more biti namen prakse, toda žal se to še vedno dogaja. Ob tem pa pozabljamo, da bodo ti dijaki naši bodoči delavci, morda celo sodelavci.

Kako bo letos s štipendijami?

V letu 1979 so bile podeljene naslednje štipendije:

- šivalec gornjih delov obutev 2
- šivalec spodnjih delov 3

Jana Oblak na praksi

Prostih štipendij za izdelovalca spodnjih delov je še 7, za šivalca gornjih delov pa 8.

- ekonomska srednja šola 1
- tehnična srednja šola – kemija 1
- Srednja tehnična strojna 4
- Ekonomska fakulteta – računalniška smer 1
- Visoka šola za organizacijo dela – računalniška smer 1
- Pravna fakulteta 1
- Strojna fakulteta 1

Štipendija za srednjo gradbeno šolo je bila podeljena, vendar smo kasneje dobili obvestilo, da dijakinja od štipendije odstopa.

Proste so ostale tudi 4 štipendije za šolanje na tehnični čevljarški šoli. Odobreni sta bili dve štipendiji, vendar sta obe od štipendije odstopili.

Verjetno se velja zamisliti tudi nad tem.

Marta MLINAR

Kdaj nova telefonska centrala

Takoj se zavem, Kristina, ali kot jo kličejo bližnji Tina, je spet značilna predstavnica med zadnjo vojno doraščajočega rodu, ki jim že ni bilo prihranjeno zavestno doživeti strahote vojne in silen pollet množic po vojni, ko je naša domovina postala obnavljajoče se mravljšče.

Desetletna deklica je neopazno prestopila prag vojne. Partizanska šola, ki jo je za novovaške otroke pri Jožetu Kavčiču vodila Martina Nikolč (Krekova), je dekliču bila prvo okno v svet.

Po vojni, kakor mnogim, pa so se ji pravzaprav dogajale tri stvari: šola, delovne brigade, pa talovadba v Partizanu.

»V nižji gimnaziji je učitelj Havliček res poskrbel za razgibano kulturno življenje, zlasti pevski zbor nam je tedaj veliko pomenil,« pripoveduje Kristina.

»Tako je šlo tja do leta 1948.« Šola, brigade, petje, talovadba. Morda bo zanimivo, če povem, da sem bila v udarniški trojki v Sremski Mitrovici.

Tista leta so stekla in leta 1948 sem se odločila za srednjo fizikalno šolo na Taboru v Ljubljani. To je bila prva generacija pedagoških delavcev na tem področju. Seveda osebne ambicije športnika se pogosto razblinijo, treba se je resno lotiti poklica, ostane pa še kakšna posebno priljubljena dejavnost. Meni to pomeni gimnastika še danes.

S fizikalne šole se spominjam mnogih strokovnjakov, ki so dolga desetletja vzgajali pedagoške delavce na področju telesne kulture.

Z dekretom je bila najprej usmerjena v Cerkno.

Tu je spoznala moža in se leta 1960 izselila v Bosno, v Zenico.

Tu je ob službi še študirala in leta 1972 diplomirala na fakulteti za fizikalno kulturo v Sarajevu.

»Človek se v vsakem okolju mora prilagoditi razmeram, hkrati pa ohraniti značilnosti svoje osebnosti. Tako človek nima težav in drugi ljudje to znajo ceniti. Doživljam izreden razvoj Bosne, čuti se tudi, da se ljudje z vsem srcem pripravljajo za zimsko olimpiado 1984. leta. Javorina postaja eden največjih smučarskih centrov. Za Slovence je včasih koristno, da si take stvari boljše ogledajo, da lahko točneje ocenjujejo.«

Tako pa bi še lahko kramljali. Povprašam še, s čim se še ukvarja.

»Izgleda, da je že kar družinska tradicija, da delamo v sindikalni organizaciji.

Tej se res nisem izneverila.«

Tekst:
Nejko PODOBNIK
Foto:
Brigita GROŠELJ

Od tu in tam

Od tu

Bile smo v Šmarjeških toplicah

Po nekaj dneh slabega vremena nas je zvalo sveže jutro.

Pred tovarno Alpina nas je čakal lep, prostoren avtobus, naš cilj Šmarješke toplice.

Ob zvokih harmonike našega mehanika Janka Rupnika smo hiteli v sončen dan.

Zresnili smo se, ko smo nateleti na prometno nesrečo in pomislili, da so imeli tile nesrečneži verjetno podobne načrte kot mi.

Valovita Dolenjska, polna vinogradov nas je spet razvedrila, še posebno, ko smo pomislili na trgatve, ki bo tu kmalu na vsakem koraku. Tako je bil prvi del poti hitro za nami. Urno smo se zasukale in kar hitro smo bile v vodi. Žal je sonce nekoliko nagajalo, zato smo si ogledale bližnje parke.

Kosilo, kavica in razglednice, to nas je seveda še čakalo. Čas pa je bežal.

Nazaj grede smo se ustavili še v Kočevskem Rogu, se še malo nahodili in se v gozdu naužili svežega zraka ter si ogledali Bazo 20.

Pred nami je bila še dolga pot, vendar smo se ustavili že na Muljavi na Dolenjskem, kjer je bil rojen slovenski pisatelj Josip Jurčič. Z zanimanjem smo si ogledali njegovo rojstno hišo, ki je prenovljena v muzej.

Za krajši čas smo se ustavili v gostilni, se malo osvežili, naš Janko pa nam je zaigral.

Nekaj časa nas je spremljala zelena Krka, dokler se ni skrila med dolenjske holme.

Dobra volja je naglo premostila še preostali kos poti in kaj kmalu so se pokazali lepo urejeni žirovski vrtovi.

Francka TRČEK

Gasilsko proslavo so popestrili tudi pevci

OB VISOKEM JUBILEJU PRIZNANJA

Za dolgoletno in vestno delo v gasilskih vrstah podeljuje republiška gasilska zveza Slovenije republiško odlikovanje III. stopnje tovarišem: Alojzu Strliču, Francu Pečelinu, Pavlu Pečelinu in Viljemu Gregorču.

Za posebno hrabrost pri gašenju in reševanju podeljuje gasilska zveza Slovenije gasilsko plamenico III. stopnje Antonu Bogataju.

Za požrtvovalno in uspešno delo v gasilstvu in na področju požarnega varstva podeljuje občinska gasilska zveza priznanje II. stopnje tovarišema Jaku Bogataju in Hironimu Seljaku.

Gasilsko društvo Žiri pa po sklepu upravnega odbora po-

deljuje ob svoji 90-letnici naslednje plakete:

Zlato plaketo prejme tovarna obutve Alpina Žiri kot večkratni pokrovitelj in v zahvalo za vso podporo, ki jo je dajalo društvu ves čas po vojni.

Srebrno plaketo prejme Gasilsko društvo Dobračeva za osemdesetletno medsebojno delovanje v organizacijskem in operativnem pogledu, za pomoč na požarih in drugih akcijah, ki sta jih društvi reševali na področju Žirov in tudi izven kraja ter za nadaljnje sodelovanje in utrjevanje gasilskih veščin.

Bronasto plaketo pa prejme Občinska gasilska zveza Škofja Loka.

Za požrtvovalnost in trud v gasilskih vrstah pa je Gasilsko društvo Žiri podelilo priznanja in značke mnogim svojim članom.

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

na temo KAKO REŠUJEMO KOMUNALNA VPRAŠANJA

V razgovoru so sodelovali:

Bojan STARMAN — predsednik gospodarske komisije pri svetu krajevne skupnosti Žiri, **Jože PETROVČIČ** — komandir oddelka postaje milice, **Vinko KAVČIČ** — predsednik komisije za gospodarjenje z referendumskimi sredstvi, **Mirko BREZOVEC** — OSKIS Škofja Loka.

Razgovor sta vodila **Srečko ERZNOŽNIK** in **Nejko PODOBNIK**, zapiske je pripravila **Anuška KAVČIČ**.

1. Katera so po vašem mnenju trenutno osrednja vprašanja žirovske kanalizacije?

Na razgovor smo vabili ing. Kepica, vodjo TOZD Komunalna Tehnika iz Škofje Loke, le-ta pa je bil opravičeno odsoten, zato za uvod v razgovor objavljamo nekaj ugotovitev o gradnji kanalizacije in čistilne naprave v Žireh, ki jih je SGP Tehnik Škofja Loka posredoval krajevni skupnosti Žiri:

Kaj je torej do sedaj narejeno?

Sprejet je investicijski program, podpisane so pristopne izjave delovnih organizacij k samoupravnemu sporazumu o financiranju gradnje primarne kanalizacije in čistilne naprave v Žireh ter pokrivanju stroškov enostavne in razširjene reprodukcije, za občane in ostale porabnike pa je sprejet ustrezen odlok o obveznem prispevku uporabnikov komunalnih storitev z območja KS Žiri za sofinanciranje gradnje primarne kanalizacije in čistilne naprave v Žireh.

Prvotna zahteva izvajalca (Tehnik Škofja Loka) je bila, da gradi kanalizacijo 21 mesecev od dneva začetka del, čistilno napravo pa 16 mesecev od dneva začetka del, se pravi, ko so mu predana gradbena dovoljenja in zemljišče. Po predloženem operativnem planu naj bi z gradnjo kanala pričeli 20. oktobra 1978 in končali 15. julija 1980, z gradnjo čistilne naprave pa pričel 1. aprila 1979 in končal 1. avgusta 1980.

Po usklajevanju smo se pogodbeno dogovorili za 19 mesečni rok gradnje kanalov s tem, da so predvideni zastoji in težave vsled močvirnega terena ter 13,5 mesečni rok gradnje čistilne naprave ter 2,5 mesečni rok za poskusno obratovanje in dodelavo detajlov ter ureditve okolice.

Glede na trenutne razmere, z upoštevanjem, da so praktično vse cevi za kanale dobavljene, predvidevamo, če bo jesen suha, da bi z gradnjo celotne kanalizacije končali letos.

Kljub ogromnim naporom, da bi hitro dobili gradbeno dovoljenje za čistilno napravo, to ni šlo tako hitro, tako da bo

čistilna naprava v najboljšem primeru dograjena jeseni 1980.

Tehnik je zaprosil RSV za izdajo lokacijskega dovoljenja. Priložena so bila vsa soglasja, razen poprejšnjega soglasja RSI. Po mnogih intervencijah se je to vendarle uredilo, da so projektanti dobili lokacijsko dovoljenje za projektiranje glavnega projekta sredi marca letos. Tehnik je zaprosil RSV za vodnogospodarsko soglasje k projektu in predložil potrebne projekte, lokacijsko dovoljenje in soglasje RSI k projektu. Šele potem je možno vložiti dokumentacijo za gradbeno dovoljenje. Toda čas dopustov še poveča možnost, da to ne bo napravljeno pravočasno.

Odstopanja od predračunske vrednosti še ne ugotavljamo, sicer bi morali takoj zagotavljati dodatna finančna sredstva. Sicer pa ne pričakujemo pomembnejšega odstopanja od plana potrebnih sredstev, čeprav so predračuni izdelani še na stare projekte.

Na osnovi novih projektov se dela tudi izvajajo z malenkostnimi popravki med gradnjo vsled bodoče gradnje, oz. spoznanj od časa izdelave projekta do izvedbe.

Kakovost gradnje zaenkrat še ni vprašljiva in je v redu. Morda velja omeniti nekatere poškodbe, ki jih napravi stroj!

Še o vzporednem delu

Nadzorni organ naj mesečno oz. pogosteje po potrebi informira investitorja o nastali situaciji. Število obiskov na gradbišču naj bo odvisno od tempa gradnje in problematike pri teh delih.

Zaenkrat imamo v planu izgradnjo dogovorjenih odsekov kanalov. Za ostale kanale naj bi se organizirale skupine občanov, ki bi s pomočjo KS financirale izgradnjo uličnih kanalov. Za nove stanovanjske soseske pa investitor še ni znan.

Za sekundarne kanale naj bi naročili izdelavo načrtov za industrijsko cono s potokom Rakulk, soseska S 2 do nove predvidene RTP, novi bloki — združni dom, vključno s kraki v pomembnejše obstoječe bližnje zaselke, ki neposredno gravitirajo na kanalizacijo. Preko

prostih površin, ki so predvidene za nadaljnjo zazidavo, pa z zazidalnimi načrti niso obdelane, kanalov ne projektiramo.

Izvršni odbor OSKIS je svojo nalogo opravil v redu, saj je dal soglasje k programu gradnje kanalizacije in čistilne naprave Žiri, kar je bilo pogoj za pridobitev kreditov.

V tem času bi kazalo najti investitorja za gradnjo ostalih kanalov v tej soseski in dobiti potrebne cevi, da bi se z gradnjo lahko nadaljevalo. Če se tako dogovorimo, lahko mi poskusimo pridobiti ustrežna sredstva, s tem, da anuitete za najete kredite bremene območje Žirov.

Isto seveda velja za ostale stroške izdelave ustrezne tehnične dokumentacije za obstoječa naselja, medtem ko organizacijo in zagotavljanje finančnih sredstev prevzame ustrežna komisija pri KS Žiri.

Bojan STARMAN:

Položaj je sedaj tak, da je vse v teku, investicija je finančno pokrita, zavleklo se je s čistilno napravo. Dela potekajo dokaj kvalitetno; tudi s strani krajevne skupnosti smo sodelovali z nadzornimi organi; tako računamo, da bodo dela tudi v roku končana.

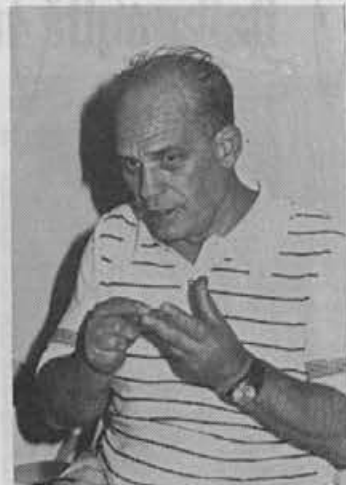
Mislím, da so že izdelani načrti za sekundarno kanalizacijo. Sedaj pa se je potrebno v krajevni skupnosti organizirati, ugotoviti kako bomo to finančno pokrili, o čemer smo že precej razmišljali. Organizirati bi bilo treba posamezna področja (soseske) — podobno kot je bilo organizirano na Polju. Te skupine bi bile čim ožje, oblikovali naj bi gradbene odbore, ki bi hkrati sodelovali z organi krajevne skupnosti, da bi vse urejali po etapah in urejali celotno območje Žirov (razsvetljava, telefon, kanalizacija, asfalt).

Ljudje večkrat sprašujejo, zakaj ne bi hkrati kopljemo kanalizacijo, kopali še za kaj drugega. Toda to ni tako enostavno.

Kar zadeva nadaljnjo ureditev kanalizacije smo sedaj pred tem, da se organiziramo; če hočemo, da bodo že koristno delovali primarni kanali, je nujno, da se čimprej vsi sekundarni priključijo na to.

Večina kraja bo zajeta s primarno in sekundarno kanalizacijo, bolj oddaljena področja pa bodo še vedno ostala izven tega omrežja, kar bo treba reševati na drug način.

Gradnja čistilne naprave bo v tem momentu tudi problematična. Etiketa, novi bloki in postaja milice bi se morali priključiti in dogovorjeno je, da bi kanali služili za začasno greznico, dokler ne bi začela delovati čistilna naprava.

Mirko BREZOVEC:

Kar zadeva to vprašanje obstaja določena politika, da to stvar financirajo v sklopu komunalne interesne skupnosti in izvajalca oziroma upravljalca kanalizacije. Tudi v novem zakonu o urejanju in upravljanju stavbnega zemljišča določa financiranje (komunalna oprema bi morala biti financirana, tako da bi bilo stanovanje razbremenjeno stroškov komunalne opreme, individualne gradnje, ki so: kanalizacija, vodovod, elektro omrežje in telefon, ki so v pristojnosti različnih interesnih skupnosti).

Upravljalec je to dolžan financirati pri novi usmerjeni stanovanjski gradnji, medtem ko je pri stari treba reševati v taki obliki, kot je bilo sklenjeno v samoupravnem sporazumu.

Pri financiranju usmerjene stanovanjske gradnje je bilo rečeno, da bo to za individualno gradnjo urejevala stanovanjska zadruga, tako bi se morali tisti, ki imajo interes za individualno gradnjo vključiti v zadrugo, ki ima po zakonu določene prednosti. Zato mislim, da moramo ločiti tisto, kar je staro in se financira po samoupravnem sporazumu in tisto, kar bo še urejeno. To bo moralo biti izločeno iz prispevka — stanovanjskega dinarja, ki predstavlja v strukturi 6,5% v naši občini 0,6%.

Menimo, da je komunalna oprema zemljišča individualne gradnje glede na policentrično gradnjo stanovanj dražje in obremenjeno s prispevkom za spremembo namembnosti zemljišča, zato bi morali računati na to, kar zadeva novo stanovanjsko gradnjo, da je stvar ločena.

Bojan STARMAN:

Bilo je več pripomb občanov, da je poškodb preveč in da dela niso kvalitetna, zato smo se posvetovali z nadzornimi organi, oz. izvajalci. V

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

gospodarski komisiji smo za to določili dva človeka, ki naj bi to spremljali. Izvajalec je dal ustrezna pojasnila na vsa vprašanja, ki smo mu jih postavili.

2. Kako vi kot predstavnik gospodarstva v krajevni skupnosti ocenjujete reševanje zlasti naslednjih vprašanj: kanalizacija, vodovod, most na Lednici, urejevanje pločnikov in telefonija v Žireh?

Bojan STARMAN:

Glede kanalizacije: stvari se odvijajo in bodo rešene, načrti za sekundarno kanalizacijo so že pripravljene, prav tako dogovor, finančno pokritje in sama realizacija sekundarne kanalizacije.

Dogovoriti se bo treba še, kdo bo izvajalec del — ali bo to Tehnik, ali pa bodo ljudje večina naredili sami, kar bi zmanjšalo njihov denarni prispevek. Nekateri sekundarni kanali pa so bili že zgrajeni hkrati s primarno kanalizacijo.

Ljudje so tudi spraševali, kako se bodo priključevali na primarno kanalizacijo in tolmačili so nam, da je tu poseben sistem priključevanja na cevi, nato so nam povedali, da mora iti to v jaske, vendar nihče nima načrta, da bi lahko točno predvideli.

Mirko BREZOVEC:

Priključitev na glavni vod kanalizacije mora biti pod strokovnim nadzorstvom upravljalca kanalizacije, oziroma investitorja, ker on pozna pravila ter predpise, kakšna mora biti priključitev.

Bojan STARMAN:

Vodovod je tudi dan v upravljanje Tehniku. Situacija pa je naslednja: Izdeluje se načrt za gradnjo vodovodnega omrežja, rekonstrukcije in dodelave. Ugotovljeno je, da so zaloge vode v tem trenutku dovolj velike, predvideno pa je tudi, da se izdela študija o zalogah pitne vode v Žireh in da se to v naslednjem srednjeročnem obdobju bolj obdela.

V tem letu je bilo predvideno 700 starih milijonov za izgradnjo vodovodnega omrežja, vendar je še nekaj stvari neobdelanih, zato bo v naslednjem srednjeročnem obdobju potrebno načrtovati izgradnjo vodovodnega omrežja.

Nejko PODOBNIK:

Ali je možno, da pridejo v zbirališče slabše kakovostne vode?

Vinko KAVČIČ:

Da, še vedno se pojavlja problem od hudih nalivih, ko v

vodo zaidejo slabše vode, ker se še koristi voda iz prejšnjega zbirališča.

Bojan STARMAN:

Pa še nekaj bi omenil: Naprava za kloriranje ne deluje dobro, ker takrat, ko je vode v zbiralniku malo — je le-ta preveč klorirana, če jo je dovolj pa je spet normalno.

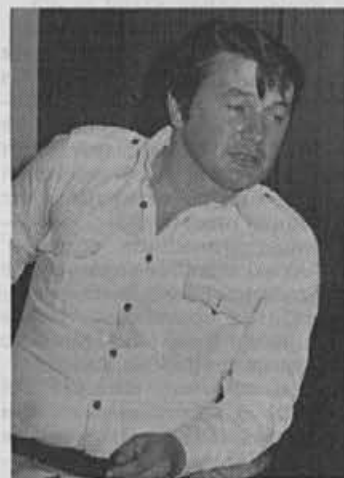
Mirko BREZOVEC:

Predlog je, da bi vsa črpališča, tako tudi v Žireh, imela napravo za plinsko kloriranje, tako bi ta problem odpravili.

Bojan STARMAN:

Glede mostu na Lednico bi omenil, da je stvar precej problematična. Najprej se je zataknilo pri lokaciji. Ali stara, ali nova lokacija?

Ljudje so zbirali samostojne prispevke za novo lokacijo, dejstvo pa je, da je nova lokacija precej bolj zahtevna in pogojena s precej višjimi stroški. Res pa je, da bi nova lokacija z novo cesto kraj precej približala Žirem.

Ravno tako pa je potrebno izdelati kompletno dokumentacijo na stari lokaciji in predvideni stroški za gradnjo bi bili okrog 600 starih milijonov. Zataknilo pa se bo s soglasjem vodne skupnosti, ker je prvotno treba izdelati vodno študijo in regulacijo Sore, tako da lahko zagotovo povečamo, da z gradnjo mostu letos ne bo nič.

Naj omenim še to, da je bila pri krajevni skupnosti imenovana posebna komisija, ki je odgovorna za gradnjo tega mostu in ta komisija dela, dejstvo pa je, da so zapleti na vseh področjih, zato je vprašljivo, kako bo z realizacijo.

Nastaja pa vedno večji problem dovoza v ta kraj, to je precej kmečko področje, ljudje imajo polja na drugi strani vode, vprašanje prevoza pa je vedno težje; vprašanje je, koliko časa bomo še lahko čakali na vsa soglasja in ostale dokumente.

Upoštevati moramo tudi to, da je s tega področja zaposlenih precej ljudi v industriji, ki vsak dan hodijo ali se vozijo čez most — in v primeru da se most podre — ostanejo odvisni le od peš poti čez hribe, kar pa nikakor ni primerno.

Jože PETROVČIČ:

Od tega mostu ni odvisno samo to, kako bomo prepeljali težke predmete (olje, premog), tam so ogroženi kmetje, stanovalci, ki vozijo čez most les, seno, ipd., most pa je že tako dotrajan, da več kot 3 tone ne bi zdržal. V kratkem bo postavljen tudi znak.

Bojan STARMAN:

V krajevni skupnosti se zavedamo, da je to eden od perečih problemov, ki bi ga nujno morali rešiti že letos. Tako smo za to tudi namenili določena sredstva. Komisija je bila zadolžena, da skuša pri ustreznih organih dobiti vsa potrebna soglasja, da bi vsaj septembra lahko pričeli z gradnjo, vendar so tudi tu nastali problemi in zato investicije zaenkrat še ne bomo mogli uresničiti.

Mirko BREZOVEC:

Komunalna interesna skupnost je sprejela v program ta most za leto 1979 — že lani jeseni. V zvezi s tem je bila tudi določena stopnja prispevka.

Mi smo pisмено in telefonično opozarjali krajevno skupnost, da prične pripravljati vse ustrezno, ker so sami izrazili željo, da bi čimprej zgradili ta most in najprej pripravili projekt, na osnovi projekta pa pridobili še ostala soglasja.

Ugotovili pa smo, da stvar ni stekla, kar je škoda, ker sredstva, ki niso bila porabljena, bodo drugo leto manj vredna.

Če pa je stvar taka, da je bilo vse pripravljeno, le soglasij ni bilo mogoče dobiti, bi bilo treba z ustreznimi organi določiti, kje bi bila nova lokacija. Če pa je stanje tako, kot ste ga omenili, bi si to morala najprej ogledati komisija za preventivo v cestnem prometu in postaviti znak o omejitvi vožnje do take in take nosilnosti in ta most vsaj za silo utrditi, dokler ne bo izdelan projekt.

Bojan STARMAN:

Glede telefonskega omrežja in sploh telefonije je znano, da je bila izdelana anketa in da je precej interesentov za telefon. Nova kontejnerska telefonska centrala pa ne povečuje števila priključkov za 400 — kolikor je želja — ampak je možno celotno število priključkov v Žireh le 400.

Projekti za primarno telefonsko omrežje v Žireh so izdelani, stali pa bi približno milijardo 700 milijonov, z vračunanimi vodi do oddaljenih naselij (vsaka okoliška vas naj bi imela vsaj 1 telefon), SIS za PTT lahko prispeva 200 starih milijonov.

Na osnovi tega načrta smo se dogovorili, da bi izdelali predlog prioriteta reda gradnje, da bi se dogovorili o sistemu financiranja in da bi se krajani v KS organizirali in nato pričeli z gradnjo.

V zvezi s tem smo se menili tudi o novi pošti, ki naj bi bila zgrajena do leta 1984.

Vedeti moramo, da je telefon stvar, za katero morajo precejšen delež sredstev prispevati občani sami. Ugotovili smo tudi, da obstoječa kontejnerska centrala lahko sprejme samo še okrog 100 novih naročnikov. To je precej manj od žirovskih želja in potreb.

Glede na to pa bi ob lastni udeležbi z različnimi variantami, lahko izdelali finančno konstrukcijo za celotno omrežje v Žireh. Na PTT so napovedali, če uspemo finančno pokriti in postopoma uresničiti gradnjo primarnega telefonskega omrežja, je možno, da se centrala poveča za okrog 200 novih priključkov.

Projekti za primarno omrežje so izdelani (v naseljih razporejene omarice z 10 pari telefonskih priključkov), nato pa se dogovoriti še za sekundarno omrežje.

Zato je nujno potrebno določiti vrstni red gradnje, dogovoriti se o samem načinu financiranja in na novo izdelati anketo, ker menimo, da je želja za priključitev telefona sedaj že precej več. Na osnovi tega pa bi izdelali finančno konstrukcijo in se dogovorili o sami izgradnji. Poiskati bo treba še dodatni vir za financiranje, dogovoriti se za kredite, kdo bo nosilec investicije, kdo izvajalec.

Približni stroški občana za telefon bi bili 2,5 starih milijona, vendar bi bil znesek precej nižji, če bi se vključevali s prostovoljnimi delom.

Na vsak način pa naj ljudje zvedo kakšna je cena.

Mirko BREZOVEC:

Kar zadeva kanalizacijo, vodovod, oz. telefonijo, je predvideno 0,6 %, ker SDK ne dovoljuje več.

Na seji OSKIS smo menili, da bi čimveč sredstev, ki so trenutno na razpolago, dali kot kredit organizacijam — upravljalcem kanalizacije, vodovoda, telefona, pri čemer je največ težav pri PTT in Elektrogospodarstvu. Do sedaj je bilo tako, da je bilo vse to plačano iz stanovanjskega dinar-

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

ja. Glede na razpoložljiva sredstva lahko damo do 20 % sredstev predračunske vrednosti del, pri čemer naj bi organizacije najemale dolgoročni kredit pri banki. Toda tudi pri tem so odpori.

To so v bistvu osnovna sredstva upravljalca, ki se mu dejansko podarijo in so vkalkulirana v ceno za enostavno reprodukcijo, razširjene reprodukcije pa največkrat niso imeli, zato pa je pri nas nastopilo to, da s samoupravnim sporazumom dodajamo sredstva k ceni za izgradnjo kanalizacije, vodovoda in ostalo.

Pri nas so bile cene za komunalne storitve vedno na repu in razširjena reprodukcija v ceni ni bila vkalkulirana.

3. Prometna signalizacija v Žireh ni posebno dobro urejena. Kje so po vašem mnenju najbolj kritične točke in kako jih odpraviti?

Jože PETROVČIČ:

Če začnemo kar na regionalni cesti — od Petrona do Župana, to je najbolj kritičnem odseku te ceste, je največji problem — slabi pogoji za pešce, ki morajo hoditi po cesti. Gradnja pločnikov je sicer predvidena, vezana pa je s precejšnjimi materialnimi stroški, pojavil pa bi se tudi problem prostora za pločnike.

Problem se najbolj pojavlja v konicah prometa in sicer zjutraj ob 6. uri, potem ob 14. uri in nekoliko manj zvečer ob 22. uri.

Drugi problem so označbe na vozišču (prehodi za pešce, križišča). Nekoga bi bilo potrebno zadolžiti — verjetno Remont, da bi to izvajal sprti. Letos smo s tem že imeli problem. Predlog bi morala dati komisija, ki je ustanovljena pri KS, izvajati pa bi moral Remont, ki je za to usposobljen.

Naša komisija ugotavlja pomanjkljivosti, po možnosti jih tudi odpravlja, oziroma obveščča odgovorne. Za prometne znake pa mislim, da jih je v Žireh dovolj ponekod še preveč.

Omenil pa bi še priključke na glavno cesto, ki jih je od Žirov do Dobračeve veliko in prepričan sem, da bi se to dalo urediti bolje. Iz novih naselij naj bi te priključke speljali na cesto, ki pripelje na glavno pri Županu (in sicer samo za izpeljavo na glavno cesto, za vožnjo z glavne ceste na stransko bi ostalo isto kot sedaj. Omejnjeni priključki so namreč na neprimernih in nepreglednih krajih, ovinkih).

Sicer kakšnih črnih točk zanekrat še ni, vendar če govorimo o izboljšavah, bo to potrebno urediti čimprej.

Kar zadeva cestna obvestila, zlasti za tujce je v Žireh zelo slabo urejeno. Na primer na tabli pri Petronu piše FUZINE, ki jih malokdo pozna in jih tudi na zemljevidu ne dobi.

Glede črnih točk je bil opravljen ogled in je v planu, da bi se nekateri problematični odseki uredili — v kolikor bodo zagotovljena finančna sredstva. Poudaril pa bi, da o črnih točkah v Žireh ne bi mogli govoriti, ker jih ni in tudi večjih nesreč na takih krajih še ni bilo. Lahko rečemo, da prometna problematika ni pereča, kar zadeva prometne nesreče, kar pa zadeva prometno problematiko samo, se pa največkrat pojavlja objestna vožnja, prevelika hitrost, vožnja brez izpita, vožnja pod vplivom alkohola ipd. Največ teh prekrškov zakrivijo mladi, zlasti je to kritično v strnjanih naseljih, kjer je veliko otrok.

Če želimo izboljšati prometno situacijo, bi želel opozoriti pešce, ki so v Žireh skorajno nedisciplinirani, da ne hodijo vstric na obe strani, kar pa zadeva voznike pa na neprimerno hitrost v centru Žirov.

Če pa zadevo obravnavamo še malo širše, lahko ugotovimo, da je sam dovoz materiala za tovarne zelo pereč. Znano je, da je iz poljanske smeri prepovedan promet za vsa motorna vozila s priklopniki in polpriklopniki, oz. vlačilci, medtem ko je iz logaške smeri dovoljen — vemo pa kakšna je cesta.

Bojan STARMAN:

Letos zaradi omejenih finančnih sredstev pločniki niso prišli v letni plan. Če pa se bodo pojavile nekatere nujne zadeve, bo treba napraviti rebalans in plan popraviti in v primeru, da ne bi (na primer gradili most na Ledinico), in del sredstev, ki jih je KS namenila za to, nameniti za druge nujne zadeve.

Pa še tole?

Čeprav to ni bilo predvideno, mislim, da bi bilo potrebno že letos izdelati projekt za gradnjo pločnikov, pripraviti vse potrebno, da bi si s tem pridobili precej časa in to čimprej tudi izvedli.

Problematično je tudi avtobusno postajališče, ker je premalo prostora, avtobus se tako večkrat zaustavi na cesti, ali na ovinku.

Jože PETROVČIČ:

Naj omenim, da je komisija pri KS za vzgojo in varnost v cestnem prometu to obravnavala, vendar tu ne moremo priti do zaključka. V Žireh primernih prostorov za postajo ni. Velik problem imamo tudi zaradi visokih ograj in živih mej, ki zmanjšujejo preglednost cestišča. V zadnjem času pa se v Žireh pojavlja tudi pomanjkanje parkirišč. Tu bo treba zavzeti določene ukrepe.

Srečko ERZNOŽNIK:

Ali lahko sredstva OSKIS-a, ki so bila namenjena za most porabimo na primer za pločnike?

Mirko BREZOVEC:

Sredstva, ki ste jih za most zbrali sami, lahko porabite in nadomestite drugo leto, vendar OSKIS za pločnike ne more dati sredstev. Mi dajemo prednost predvsem mostovom, cestam, ipd., ker pločniki predstavljajo sekundarno stvar.

Sredstva za te namene se največkrat porabijo iz nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (prej za uporabo mestnega zemljišča).

Sredstva se zbirajo pri OSKIS in se vračajo krajevni skupnosti. Teh sredstev pa je premalo in vemo, da so se površine — stanovanjske in tovarniške — povečale, prispevki pa se plačujejo na osnovi tega. To pomeni, da je nujna preverba površin privatnih stanovanj in družbenih objektov, da bi te nove površine dale več tega prispevka in več denarja, ki bi se vračal v krajevno skupnost.

Naj navedem podatek, da imajo Železniki okrog 150 starih milijonov teh sredstev, Žiri pa samo okrog 80 starih milijonov teh sredstev. Mislim, da bi morala biti krajevna skupnost, ki se ji vrača ta denar, zainteresirana da to preveri.

3. Kako vi kot krajan ocenjujete vsa ta vprašanja in njihovo reševanje?

Kdaj in kako bo po vaši oceni možno začeti z urevanjem pokopališča?

Vinko KAVČIČ:

Našo uspešnost v kraju (ali neuspešnost), lahko ocenjujemo različno. Kdor spremlja,

kako investicijske stvari rešujemo, lahko reče, da smo v zadnjem obdobju vsaj deloma uspešni. Kdor tega ne spremlja, je lahko samo kritičen, posebno pa je kritičen tisti, ki nikjer ne sodeluje. Uspešnost v kraju bo tem večja, čimveč krajanov bo zainteresiranih da sodelujejo v krajevni skupnosti, ker KS tvorimo prav vsi krajan in vsi smo dolžni sodelovati in pomagati ter dajati dobre predloge in tudi kritizirati slabe stvari. Naša uspešnost bo večja, če bomo za vse stvari najprej pripravljali načrte, oziroma projekte, da bomo delali načrtno in dosledno.

Vse to naj bi bilo pripravljeno, če bomo hoteli, da bomo kdaj od kje dobili kakšen dinar in da bomo uspešni. Za izvrševanje teh nalog pa je gotovo potrebno veliko dobre volje, veliko sodelovanja in dela, ki ni nikjer plačano. Potrebne so komisije, potrebne so žrtve posameznikov, ki ne smejo gledati samo na materialno plat, temveč le da bomo v kraju napredovali in da bo s tem zadovoljstvo vseh nas krajanov večje.

Če pogledamo samo komunalno infrastrukturo, je še vedno zelo šibka. Pri možnostih, ki se pojavljajo pri sedanjih gradnji kanalizacije — pa se porajajo nove možnosti za nadaljnjo gradnjo te komunalne infrastrukture. Najprej moramo rešiti najgloblje stvari — kanalizacijo, od tu naprej lahko računamo na obnavljanje vodovoda, telefonijo, elektriko in nazadnje se bomo lotili še površin.

Ob tem pa se moramo zavedati, da smo krajan krajevna skupnost in da je krajevna skupnost dolžna usklajati interese, ki jih morajo izraziti krajan sami. Le-ti naj se najprej sestanejo v posameznih zaselkih, dogovorijo za akcijo, koliko so pripravljene prispevati, posebno če niso plačali komunalnega prispevka v začetku gradnje. Tako se je treba začeti organizirati v soseski, imenovati iniciativni odbor, ga legalizirati na krajevni skupnosti, v tem odboru pa naj bi bili predvsem člani sedanje skupščine krajevne skupnosti, ki ima nekoliko več možnosti sodelovanja z organi KS. Na ta način je možno, da bomo po pravi poti začeli reševati tisto, kar zadeva vsakega stanovalca za njegove interese.

Pri vsem tem bo treba precejšen zalogaj sredstev, ki jih je potrebno zbirati že vnaprej, če bomo hoteli kaj imeti. Kar zadeva individualno kanalizacijo (priključke), bi predlagal, da se ljudje sestanejo, dogovorijo in iščejo informacije, navodila in nasvete pri krajev-

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

ni skupnosti in organizaciji, ki s temi stvarmi upravlja. Izvedba je možna — ker smo to pred kratkim že opravili z lastnim delom in lastnimi prispevki, kar zadevo poceni tudi za 60 % napram izgradnji podjetja, vendar pod strokovnim nadzorstvom.

Gradijo se že ulični kanali, vendar ljudje niso dovolj obveščeni in organizirani, da bi se že sedaj priključevali, ko se to gradi.

Vodovod naj se oceni s predstavnikoma in s tem upravljajo in sicer ali je potrebno tu nekaj obnoviti, ali ustreza stari vodovod, ravno tako lahko s predstavnikoma Elektra analiziramo, če je potrebno kaj obnoviti.

Kar zadeva telefonijo, sem se tudi sam vključeval v pogovore pri PTT, iskali smo viro financiranja ter izvedbe za individualne priključke. Teh sredstev izgleda PTT nima, zato pa je možno, da k temu ravno tako organizirano pristopimo, ker je PTT zainteresiran, da se instalirajo vodi ter da po možnosti krajani to sami opravljajo, ob dobri organiziranosti, resnim pristopom in z načrtnim delom.

Pločniki in stavbe, ki bodo lepšale izgled našega kraja — pa je še širši problem, ki smo ga že večkrat obravnavali.

Bojan STARMAN:

Pereče vprašanje je tudi naše smetišče. Tudi na tem področju je osnovan odbor, ki na tem dela. V predračunu je planirano, da bi novo smetišče za Soro stalo 300 starih milijonov din. Rečeno je bilo, da se bo to rešilo do novega leta, vendar izgleda, da bo še nekaj časa ostalo tako kot je.

Vinko KAVČIČ:

Odlagališče smeti je eno najbolj perečih problemov, kjer pride do najbolj zahtevne ocenitve. Nadzor je pri tem izredno oster, kajti na odlagališče smeti lahko odložimo vse, razen čistih strupov. Tako se lahko zgodi, da pride do raznih okužb, odnašanja smeti, okuževanja voda, ipd.

Nejko PODOBNIK:

Koliko je stala ureditev Polja na posameznega prebivalca na tem področju?

Vinko KAVČIČ:

Naša ureditev, ki zajema kanalizacijo, vodovod, delno obnovitev električnih kablov (električni kabel ne bremeni nas), nato telefonijo in asfaltacijo brez fizičnega dela, bo okrog 3 stare milijone na posameznika.

Če to delo ovrednotimo enako kot bi ga delovna organizacija, ki bi izvajala ta dela, bi bil ta znesek gotovo višji

kakor 5 milijonov. Če pa vzamemo primerjavo, da smo kljub temu z organiziranostjo in delavnostjo to pocenili samo 50 % in če nas bo z lastnim delom stalo preko 5 starih milijonov, potem lahko vemo, da bi taka komunalna ureditev, vključujoč asfaltacijo, pomenila v primeru, da bi to gradila neka delovna organizacija preko 10 starih milijonov. To pa še ni tako visoka številka, če pogledamo podatke raznih projektantskih ustanov, kjer predstavlja komunalna infrastruktura za eno hišo 12 % do 15 % vrednosti objekta. V našem primeru lahko trdim, da smo to zelo uspešno opravili in smo lahko zadovoljni in mislim, da bi se za podobne akcije odločili tudi drugi.

Vsi krajanji naj se s predlogi vključujejo v reševanje komunalnih in urbanističnih vprašanj. Predvsem pa naj se vsak zaveda, da je krajan krajevne skupnosti, naj se z vsemi pravicami in dolžnostmi vključi v razreševanje problemov ob upoštevanju sedanjih razmer.

Če se bomo vedno ozirali le nazaj, prav gotovo ne bo uspeha.

Mirko BREZOVEC:

Kar zadeva stavbno zemljišče, ki ni komunalno opremljeno kot je treba, je verjetno najbolj prav imenovati na skupščini krajevne skupnosti ustrezne gradbene odbore, ki bi se usposobili za to, da bi proučili zadevo in potem predlagali rešitve in programe, kako naj bi začeli z delom.

Mislim, da se je iz prispevka za uporabo mestnega zemljišča precej naredilo.

Kljub temu, da krajevna skupnost daje udeležbo za asfaltiranje ipd., se občan kljub temu s pogodbami ali celo menicami obvezuje, da bo mesečno od OD odplačeval svojo udeležbo v denarju, če mu ni mogoče svojega deleža opraviti z delom.

Vinko KAVČIČ:

Povedal bi še nekaj v zvezi z referendumskimi sredstvi. V zvezi s pokopališčem se stvari normalno odvijajo; lokacijska dokumentacija je v izdelavi, za odkup zemljišča je že dogovor z lastniki tako da ovir za izdajo lokacijske dokumentacije ni več. Tako vse ni več odvisno le od nas, temveč tudi od nekaterih organov, ki dajejo razna dovoljenja in pristanke in pomagajo reševati zadevo v občinskem, delno pa tudi v republiškem merilu, zato je težko govoriti o nekem roku.

Kar pa zadeva obnovo doma Partizan pa lahko povem, da bomo z adaptacijo pričeli v kratkem. Sredstva se nemoteno zbirajo in ni bojzani, da se

ne bi zgradilo tisto kot je bilo z referendumskimi sredstvi predvideno. To pa je v zadnji fazi tudi vsa dokumentacija in izgradnja komunikacij okrog pokopališča. S temi sredstvi bo možno urediti tudi dokumentacijo, pridobiti dovoljenje za gradnjo mrliške vežice, medtem ko ni zanesljivo, če bo dovolj sredstev tudi za izgradnjo mrliške vežice (kar pa tako ali tako ni bilo predvideno). Če sredstev ne bi bilo dovolj, bo potrebno še poiskati viro, da bi to v letu 1980 dokončno rešili, ker postaja v kraju vedno bolj pereče.

4. Občinska samoupravna interesna skupnost (OSKIS) prav gotovo širše obravnava ta vprašanja. Kakšno je stališče OSKIS do reševanja teh vprašanj v krajevnih skupnostih in konkretno v Žireh?

Mirko BREZOVEC:

Morda bi najprej povedal nekaj drugih stvari, ker menim, da sem deloma odgovoril na vprašanje že v dosedanem razgovoru.

Glede odlagališča odpadkov bi povedal, da v Škofji Loki in Železnikih imamo urejeno odlagališče in odpadki se odvažajo dosledno iz industrijskih obratov, stanovanj občanov, s tem, da ni izključen nihče. Kadar se financira določena soseka, je pri investiciji vračunan v ceni tudi kontejner, ki odlaga večje odpadke. Sprejet je bil tudi občinski odlok o obveznostih vseh krajevnih skupnosti, da poiščejo lokacije za odlaganje smeti in jih uredijo tako, da bi se vsi odpadki odlagali samo na enem mestu. Nekateri odlagajo odpadke po gozdovih, tudi odlagališča za kmete bi morali urediti.

KS Škofja Loka je za ureditev smetišča prispevala precej sredstev, ker so predpisi v zvezi s tem zelo strogi.

Sodelovanje s krajevnimi skupnostmi se odvija tako, da imamo skoraj vsako leto usklajevalne sestanke s predstavniki krajevnih skupnosti. Na teh usklajevalnih sestankih obravnavamo in usklajujemo programe, usklajujemo gospodarjenje s sredstvi po samoupravnem sporazumu o združevanju in uporabi sredstev za komunalne dejavnosti kolektivne rabe. To so sredstva, ki se uporabljajo za vzdrževanje cest, objektov in nprav kolektivne rabe in za razvoj teh področij.

Imamo tudi pravilnik, ki smo ga sprejeli; po točkovnem sistemu opredeljuje prioriteto in tako s tem pravilnikom dajemo prednost predvsem mostovom, h kateri pa po udeležbi posamezne krajevne skupnosti, občanov v delu, materialu,

denarju ipd. Predložena mora biti predračunska vrednost del in na osnovi tega ugotavljamo — kolikšna je udeležba občanov s samopriskom, oziroma v delu, materialu ipd., materialni prispevek delovnih organizacij. Vse to vključujemo kot prispevek krajanov določene krajevne skupnosti in delovne organizacije in po točkovnem sistemu do 1/3 sredstev sodelujemo.

V pravilniku lahko predvidujemo tudi, da nam banka daje kredit, ki pa mora biti pokrit, naj si bo z našo udeležbo in udeležbo občanov, če so z referendumom uvedli samoprisk. Imamo tudi druge viro sredstev in to je iz prispevka za uporabo mestnega zemljišča, vendar smo se po samoupravnem sporazumu odločili, da ta sredstva vračamo krajevnim skupnostim, izjemoma je bilo v zadnjem sporazumu določeno, da iz prispevka, ki ga plačujejo delovne organizacije, izločimo 20 %, ki se namenjuje za objekte kolektivne rabe za druge krajevne skupnosti, oziroma podeželje, ker dohodek ustvarjajo tudi delavci, ki živijo po hribih — zato smo zapisali, da se teh 20 % izloči za solidarnost tudi za taka področja.

Prejšnje leto smo imeli samo 270 milijonov sredstev kot sodeležbe krajevnih skupnosti za investicije, letos pa smo sredstva povečali na še enkrat toliko.

Vinko KAVČIČ:

Kako naj bo krajevna skupnost zadovoljivo organizirana, oz. na tekočem, če so kadrovske slabo zasedeni, oziroma dolžnosti je vedno več, sredstev za vključevanje strokovnjakov pa ni?

Mirko BREZOVEC:

Vemo, da so taki problemi tudi drugod. Tudi sam sem bil tajnik KS Škofja Loka in poznam take stvari. Sedaj ni več potrebno, da tajnik hodi okrog, ampak občani vedo, da brez tega ne morejo in sami or-

razgovor za urednik

ganizirajo gradbene odbore in delajo po istem postopku kot prej.

Menim, da je glede na sedanjí delegatski sistem to še malo bolj zakomplicirano, ker je dano krajevni skupnosti vedno več pristojnosti. KS dobiva vedno večje pristojnosti, kar pogojuje vedno več zahtevnih del. Jasno pa je, da so sredstva premajhna za funkcionalne izdatke krajevnih skupnosti, zaradi obvez, ki jih imajo po novem delegatskem sistemu. Zato se moramo organizirati drugače. Na primer organizirati skupno računovodstvo za vse krajevne skupnosti. Kritično je to, da krajevne skupnosti s tistimi sred-

stvi, ki jih občina daje za funkcionalne izdatke, ne zadostujejo, zato uporabljajo sredstva KS iz komunalnih sredstev, ki so dana za krajevne potrebe, ali iz prispevka za uporabo mestnega zemljišča.

To pa tako po zakonu, kakor po samoupravnem sporazumu ni prav. Moramo priznati, da ta sredstva neracionalno uporabljamo in se uporabljajo za druge namene kot so namenjena in sicer zato, ker je premalo sredstev iz proračuna za te namene.

Delegati, ki pridejo s krajevne skupnosti, bi morali večkrat z delegatskimi vprašanji vplivati na SO, da bi se to drugače in bolj organiziralo.

Od tu in tam

nik in pozdravili šoferja, ki se je odpeljal nazaj proti domu. Mi pa k svojemu cilju. Strnili smo se v gosji red, začeli gristi kolena in siliti v hrib. Pot je bila precej strma, toda smo se dvigali kar hitro.

Po dveh urah hoje smo malo počivali. Okrepčali smo se, ali kot pravimo Žirovci » naredili križa«, nato pa zopet čvrsto naprej proti Staničevi koči, kjer smo že po dobri uri pili topel čaj, čeprav nas je tudi sonce že krepko ogrelo.

Tu smo se oddahnili, si ogledali okoliške hribe, seveda tudi brez fotografiranja ni šlo. Opazovali smo vrh Triglava in marsikoga je stisnilo pri srcu, ko je spoznal, kam bo še treba iti. Pa ne kaže obupavati in kar hitro se odpravimo proti Kredarici in po dobri uri hoje smo že v zadnji koči pod vrhom. Tu smo spet zajeli sapo, potem pa zadnji naskok na vrh Triglava. Na vsej poti smo bili precej zgovorni. Tu, proti vrhu pa smo utihnili, tako da je bilo slišati le precej hudo sapo, morda zaradi napore ali zaradi strahu, verjetno pa vsakega malo.

Vrh nas je pozdravil obsijan s soncem. Fotografiranje, nato pa »krst« za vse tiste, ki so bili prvič na vrhu. To je pač znan planinski običaj, čeprav zmagovalci Triglava zaslužijo vse kaj drugega kot tepežkanje z vrvo po zadnjici.

Po dveh urah počitka in sončenja, kar je na vrhu redkost, smo se počasi odpravili proti dolini in to v smeri proti Doliču. Še zadnjič se ozremo proti Aljaževemu stolpu, ki se je lesketal v soncu in že izgine mo za grebenom, ki se je strmo spuščal proti koči na Doliču, v kateri se nam je čez slabi dve uri prilegel topel čaj. Tu že ni bilo več sonca in kočja je bila

zavita v gosto in mrzlo meglo, tako da smo jo zagledali šele, ko smo bili tik pred njo. V koči smo si takoj priskrbeli prenočišče, kar ni bilo težko, saj ta dan ni bilo veliko obiskov.

Kar precej utrujeni smo bili, zato smo se po dobri večerji kmalu odpravili k zaslužnemu počitku. Zjutraj nas je zbudil precej močan veter, ki je podil gosto meglo proti vrhu, kar pa nam ni vzelo korajže in dobre volje.

Krenili smo čez Hribarice, kjer nas pozdravlja sonce in pred nami se odpira čudovit pogled po dolini Sedmerih jezer. Po uri hoje smo že v koči na Prehodavcih. Od tu se kmalu poslovimo in nadaljujemo po dolini, po kateri je hoja res enkratno doživetje. Čeprav je dolina precej dolga, jo je bilo naenkrat konec, saj ko opazuješ to lepo naravo, pozabiš, da sploh hodiš.

V koči pri Sedmerih jezerih malo odmora, po nekaj urah pa se odpravimo proti Bogatini, kjer je tudi naš današnji cilj. Pot je položna, vendar se vleče skozi zapuščene pašnike, kjer se je še pred leti pasla živina. Proti večeru le prispemo do Bogatina, kjer tudi prenočimo. Postrežba je precej skromna, vendar nas to ne moti. Odsli smo v 15 minut hoda oddaljeno kočjo Komna, tam dobili dobro večerjo in se vrnili pod Bogatin.

Zjutraj nas je pozdravil rahel dež, ki pa se je kmalu umaknil soncu, ki je pregnalo oblake in spet obljubljalo lep sončen dan. Mi pa obrnemo v dolino proti Savici, kjer si ogledamo še slap, ki je bil veličasten zaključek naše zmage nad naravo in samim seboj ter poziv, naj spet pridemo.

Silvo DOLINAR

ZAKLJUČEK:

Ugotavljamo lahko, da smo v pogledu komunalne opremljenosti na najboljši poti tudi v Žireh.

Zato pa bo treba v bodoče še bolj paziti, da bomo predvsem vse delali načrtno in pravočasno, pravilno organizirani, da bomo tudi sredstva, ki so na razpolago, čim bolj smotrno izkoristili.

Usklajenost akcij je torej izredno pomembna, vrstni red dejavnosti prav tako.

Gospodarjenje s sredstvi pa prav gotovo ni pametno, če le »stlačimo v nogavico«, potem pa šele trošimo, ne da bi pomislili, kako lahko še bolj oplemenitimo naša sredstva.

V kraljestvu zlatoroga

Minilo je leto in zopet je prišel čas, da obiščemo našega očaka Triglava.

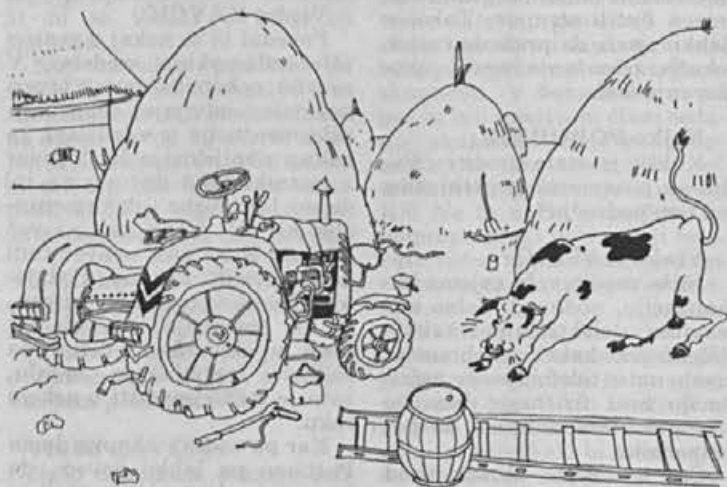
Zbralo se nas je dvanajst planink in planincev iz Umaga in zgodaj zjutraj smo krenili s kombijem od doma. Zaspani, nekateri celo v skrbeh zaradi vremena in tudi, če jim bo uspelo priti na sam vrh, saj je bilo med nami polovica takih,

ki se bodo, če bo sreča, prvič povzpeli na vrh.

No, po dveh urah vijugaste vožnje smo bili v Kotu in se zazrli proti gorski verigi, ki jo je že obsijalo jutranje sonce. Zaskrbljeno smo zrli vsak v svoj precej poln nahrbtnik, ki bo moral romati z nami na sam vrh. A druge izbire ni bilo, zgrabili smo vsak svoj nahrbt-

Turizem na vasi

(HUMORESKA)

Dik napada traktor: ak. slikar Matjaž Schmidt

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

V Peklu je lepo

Bilo je sončno nedeljsko jutro, ko smo se zbrali pred Zadržnim domom. Ob sedmih smo se odpeljali.

Najprej skozi Smrečje, Podlipo, po zelo grdi in prašni cesti do Bistre. Tu je grad in v njem Tehniški muzej Slovenije. Najprej smo si ogledali les, leseno orodje in vse, kar je bilo v zvezi z lesom. Sli smo na lovski oddelek in si tam ogledali živali vseh vrst, od ptičev, srnic, podlasic, do medvedov in divjih prašičev. Na vrtu pa je bil najbolj zanimiv oddelek in to so bili stari avtomobili. Seveda nismo pozabili na zanimivo jezero in na race.

Pred seboj smo imeli še dolgo pot, zato smo se odpravili do Borovnice, kjer smo si ogledali stolp še izpred vojne, ki je tu kot nekakšen spomenik. Potem pa še najzanimivejša točka — Pekel.

Pekel je oddaljen od Borovnice le dobre 3 kilometre. Obdajajo ga gozdovi in skalne planote. Že sama vas Borovnica je vredna obiska, a izletnike še bolj privlači soteska imenovana Pekel.

Vodič Franc Oblak nas je najprej popeljal ob potočku in slapovih. Povzpeli smo se po stopnicah, ki so nas pripeljale do jezera. Ob njem je bila klopca, da smo se malo odpočili. Zopet je bilo treba po

stopnicah in ponekod so bile celo jeklene vrvi. Pod vhodom pa je bila gozdna stezica, ki nas je pripeljala do velikega jezera, kjer se je v jezero izlival mogočen slap. Nekateri so šli naprej in prišli prav do izvira slapa. Tam smo se malo odpočili in shladili. Marsikdo si je usta ovlažil s požirkom bistre vode.

Sonce je bilo že zelo visoko, zato smo se počasi odpravili nazaj. Prišli smo do avtomobilov, tam še malo pokramljali, potem pa smo se peljali po lepi cesti do Rakitne.

Tu smo si ogledali umetno jezero in se v brunarici okrepčali.

Zadnja postaja našega izleta je bilo Cerknjsko jezero. Bilo je polno vode, toda kmalu bo usahnilo in Cerknjani bodo lahko kosili travo. Peljali smo se čez sredino jezera in videlo se je, kakor da bi bilo morje. Na eni strani je voda valovila, na drugi pa je bila popolnoma mirna.

Tam se nismo dolgo zadrževali, kajti bilo je le še toliko časa, da si ogledamo 1114 metrov visoko Slivnico s planinskim domom in zanimivo okolico.

Dan je počasi odhajal in odpravili smo se domov. Res zanimiva ta Notranjska!

Milena KRISTAN

Zaključni izlet osmih razredov

Dolgo smo se pripravljali na to tridnevno ekskurzijo. Vse leto smo zbirali denar. Odzvali smo se vsakemu vabilu kakšnega društva, da mu pomagamo pri delu, prirejali smo mladinske plese, šli smo pa tudi pogozdovat. Seveda to še ni bilo dovolj. Za pomoč smo zaprosili tudi delovne organizacije v Žireh, zasebnike in tudi šolo.

Odhod izpred šole je bil zgodaj zjutraj, saj nas je prvi dan čakala zelo dolga in naporna pot. Prva ogledna točka naj bi bile Plitvice.

Dolga, zelo dolga, a zanimiva je bila pot do prve ogledne točke — Plitvic. Vozili smo se skozi kraje in vasi, ki smo jih mnogi poznali le z zemljevida. Vse to pa ni nič v primerjavi z našim največjim, čudovitim narodnim parkom. — Plitvičkim jezeri in okolico. Koliko tisoč let je reka Korana oblikovala te slapove in jezera?

Zdi se kakor v filmu. Voda se peni, vrtinči. Drobne kapljice prše daleč okoli po zelenju in skalah. V modrih vodnih plasteh, ki so nanizane postopoma kakor stopničke, se poigravajo ribe. Malo rek ali voda je pri nas, ki bi bile tako čiste kot Korana. Dolgo časa

smo si ogledovali to naravno bogastvo in polni lepih vtisov ter svežega zraka smo se vrnili do avtobusov.

Zopet smo se vozili. A sedaj je pod vodila preko pustih, redko naseljenih področij do Bihaca. Tu smo si ogledali dvorano, sedaj preurejeno v muzej, kjer je bilo 1. zasedanje AVNOJA. Velike preproge, ki so krasile dvorano ob velikem dogodku, še danes spominjajo na tiste dni leta 1942.

Utrujeni smo se odpravili naprej do zadnje postaje prvega dne. Ustavili smo se pred lepim novim hotelom v Donjem Lapcu. Hitro smo se nastanili po sobah. Bili smo zelo presenečeni. Nismo pričakovali, da bomo prenočili v tako lepih sobah. Hotel je majhen, zato smo bili v njem sami. Takoj po prihodu smo morali na večerjo, potem pa v sobe. Seveda ni vse takoj utihnilo. Še dolgo v noč smo se obiskovali po sobah in se pogovarjali o preteklem dnevu. Zjutraj smo se zbudili vsi dobre volje. Takoj po zajtrku smo se pripravili za odhod, polni pričakovanj, kaj nam bo prinesel nov dan.

Sonce je že zgodaj pogledalo izza hribov in tako smo se s še večjim navdušenjem odpravili proti Drvarju. To mesto, ki nosi tudi častno ime mesto heroj, leži med hribi. Povsod, kamor pogledaš, samo kamor in nizka drevesa. Toda tukaj so ljudje že od nekdaj prijazni, predani domovini. Kaj vse so pretrpeli v času nemškega napada na Drvar? Darovali so življenja, da se je vrhovni štab s Titom na čelu uspešno rešil iz pečine, kjer se je Tito dolgo časa zadrževal. Zanimivo je bilo pripovedovanje vodiča o samem desantu na Drvar. Nemci so ga pripra-

vili na Titov rojstni dan 25. maja. Mislili so, da bodo takrat najlaže ujeli Tita, ko naši ne bodo pripravljeni. To so se zmotili. Res so dobili novo Titovo obleko, a njega ne.

Odpeljali smo se dalje proti Kninu in Šibeniku, v katerem smo se ustavili samo toliko, da smo pozdravili morje. Mudilo se nam je naprej v Biograd na moru, kjer naj bi prenočili. Velik hotel, v katerem je bilo še tristo drugih gostov je dal streho tudi nam. Bilo je še dovolj zgodaj, zato smo se hitro preoblekli in odšli na plažo. Vreme nam je bilo naklonjeno, voda je bila topla. Ko je sonce zašlo, smo se vrnili na večerjo, po njej pa smo šli na ogled kraja in v disco club. Tokrat smo zvečer na posteljo kar popadali od utrujenosti.

Naslednji — zadnji dan našega potovanja smo se do kosila zopet »namakali« v osvežujoči morski vodi in se »potili« na soncu, potem pa v avtobus in domov. Dolga pot je bila še pred nami. Vozili smo se po jadranski magistrali in tako še dolgo gledali naše morje in se na Reki dokončno poslovili od njega.

Žal nam je bilo, da smo že doma, ko je avtobus pripeljal v Žiri. Zdelo se nam je, da nismo bili od doma niti en dan. Čas, ki smo ga preživeli skupaj, nam je zelo hitro minil. Nihče ne bo pozabil lepih trenutkov in utrinkov s tega zaključnega izleta, zato smo hvaležni vsem, ki so nam s prispevki izlet omogočili.

Andreja Smeh, 8 A

Hišice bodo spet kmalu samevale

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Skakalci uspešni, finančno pa ...

Skakalci so v začetku maja letos sprejeli dokaj širok in zahteven program dela. V programu je bilo zajeto tudi desetdnevno bivanje in vadba v CSSR, osemdnevni trening na morju, skupne priprave na snegu, smučanje in podobno. Razen kondicijske vadbe, ki je bila za 1. selekcijo in vse selekcije: Ziri, Gorenja vas in Škofja Loka, v Gorenji vasi 3- do 5-krat na teden in za 2. selekcijo v Zireh 2-krat tedensko, ki je popolnoma uspela, pa tega ne moremo trditi za tehnično pripravo skakalcev (skoki na plastični skakalnici), kjer so potrebna še dodatna finančna sredstva ter plačilo odškodnine za uporabo plastične skakalnice, ki znaša: v Ljubljani 450,00 za eno vadbo, v Kranju pa 60,00 na tekmovalca za eno vadbo.

Dotacijo TTKS smo porabili za zadnje tekme v pretekli sezoni na snegu. Žalostna resnica je, da je klubska blagajna prazna in da stroške za vadbo in tekmovalca na plastičnih skakalnicah že krijejo tekmovalci in njihovi starši!

Razmislimo, kam to vodi!
Druga, svetlejša plat našega dela pa so uspehi, ki dokazujejo, da je v Zireh in Poljanski dolini še vedno veliko talentov, ki jim še vedno ne znamo omogočiti normalnega razvoja.

Tekmovalca in uspehi na skakalnicah, pokritih s plastično maso:

Stražišče pri Kranju; junija letos; tekmovalcev 22

Mlajši pionirji – 15-metrška skakalnica:

Borut Mur 3. mesto, Andrej Gorjup 10. mesto, Robi Kopač 12. mesto.

Stražišče avgusta – tekmovalcev 25

Cicibani – 15-metrška skakalnica:

Franci Črešnovar 12. mesto, Rok Kavčič 22. mesto.

Večina cicibanov in mlajših pionirjev je bila s starši na morju, tako da niso mogli sodelovati v vadbi ali sodelovati na tekmi v Stražišču.

Stražišče, avgusta – tekmovalcev 30

Mlajši pionirji – 15-metrška skakalnica

Andrej Gorjup 12. mesto, Robi Kopač 13. mesto, Milan Božnar 17. mesto.

Kranj, avgusta – 35 najboljših tekmovalcev iz SRS:

Starejši pionirji: 35-metrška skakalnica

Igor Eržen 1. mesto, Dušan Kavčič 3. mesto.

Kranj, avgusta – nastopilo 25 najboljših iz SRS in Avstrije

Mladinci – 50-metrška skakalnica

Marjan Šinkovec, 14. mesto, Tomaž Ferlan 16. mesto.

Med vso člansko elito se je Tone Burjak uvrstil brez ustrezne vadbe na solidno 20. mesto.

Braslovče avgusta – 25-metrška skakalnica, starejši pionirji:

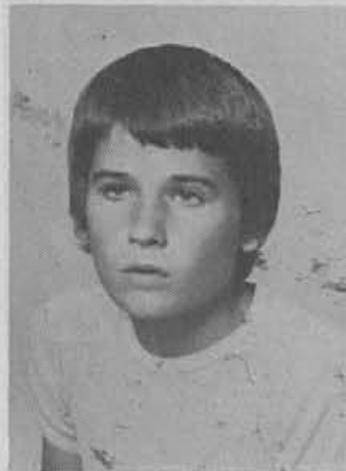
Igor Eržen – 3. mesto pri starejših pionirjih, Dušan Kavčič – 5. mesto pri starejših pionirjih.

Marjan Šinkovec in Tomaž Ferlan pa sta dosegla dvojno zmago pri mladincih.

Konkurenca na tej tekmi je bila slabša kot na MEDNARODNEM TEDNU SMUČARSKIH SKOKOV ZA POKAL KRANJA, kjer so bili v vseh kategorijah zbrani vsi najboljši slovenski skakalci in še gostje iz Avstrije in Italije. Najbolj razveseljivi sta uvrstitvi Eržena in Kavčiča na 1. in 3. mesto pri starejših pionirjih. Oba sta člana pionirske republiške selekcije. Če bi bila zagotovljena finančna sredstva, bi pričeli boj za uvrstitev v mladinsko republiško vrsto, kjer sta že dva naša tekmovalca (Šinkovec in Ferlan).

Za obetajoče fante na vsak način moramo najti sredstva. Pomislimo; ne bi bilo lepo, da bi na zimskih olimpijskih igrah v Sarajevu leta 1984 nastopil kak Zirovec?

Izvršni odbor SSK Ziri

Igor Eržen

Skakalni klub naj bo

Komisija za rekreacijo in šport pri svetu krajevne skupnosti je svoje delo zastavila bolj načrtno.

Za delovno osnovo bo komisiji služilo zlasti mnenje krajanov.

Ob posebno perečih vprašanjih bo zato komisija pripravljala tudi ankete, s katerimi bi lahko ugotovljali javno mnenje.

Tako je bilo tudi z vprašanjem usode skakalnega športa v Zireh.

Zato danes objavljamo delne rezultate ankete, ki je bila razdeljena v 335 izvodih žirovskim delavcem, od tega smo jih izpolnjenih zbrali 250 ali 75 %.

Kako pogosto obiskujete ali gledate skakalne tekme (tudi na TV)

- vedno 85 glasov ali 34 %
- včasih 163 glasov ali 65 %
- nikoli 2 glasova ali 2 %

Ali ste dosedaj vsaj 3 x sodelovali na katerikoli skakalni prireditvi v Zireh

- kot gledalec 199 glasov ali 80 %
- nisem se udeleževal ne tako ne drugače 24 glasov ali 10 %

V Zireh in Poljanski dolini ter Škofji Loki deluje SSK Ziri, ki šteje preko 40 aktivnih skakalcev vseh kategorij, ki so v pretekli sezoni dosegli po uspehih 4. mesto v državi. Kaj menite, čemu najbolj koristi ta šport, oštevilčite vrstni red pomembnosti naslednjih namenov tega športa.

– vsestransko telesno in duševno usposabljanje 117 glasov ali 47 %

– vadba spretnosti in poguma 68 glasov ali 27 %

– rekreacija posameznih športnikov 38 glasov ali 15 %

SSK Ziri prejme letno za svojo dejavnost in profesionalnega trenerja s strani SIS za telesno kulturo skupaj okrog 200.000 din. Prosimo, razvrstite po vašem mnenju vrstni red virov možnih dodatnih sredstev za dejavnosti:

– sredstva delovnih organizacij za reklamo 106 glasov ali 43 %

– sklad skupne porabe DO 85 glasov ali 34 %

Predračun stroškov za kolikor toliko uspešno vadbo in nastopanje tolikšnega števila tekmovalcev znaša letno 500.000 din. Kaj napraviti ob 300.000 din manjkajočih sredstev?

– zbirati denar z dotacijami in delati toliko, kolikor bo denarja – 93 glasov ali 36 %

– razpustiti klub 9 glasov ali 4 %

Dušan Kavčič

– načrtno in dolgoročno urediti financiranje s tem, da delovni ljudje sprejmejo ustrezen samoupravni sporazum 144 glasov ali 58 %

Kakšen bo vaš odnos pri razreševanju problemov organizacije in financiranja dejavnosti SSK Ziri?

– podprl bom prizadevanje, da se ta panoga ohrani in razvija 225 glasov ali 90 %

– ne bom podprl te dejavnosti 24 glasov ali 10 %

Anketa je torej pokazala, da Žirovci želimo, da se ta športna panoga še naprej razvija.

Od vseh anketiranih (250) je 90 % anketiranih menja, da se klub obdrži, možni viri financiranja bi bili po mnenju anketiranih:

43 % je za financiranje delovnih organizacij iz sredstev za reklamo

34 % za financiranje iz sklada skupne porabe DO

58 % anketiranih od 100 % pa je tudi mnenja, da bi se financiranje uredilo s sklenitvijo samoupravnega sporazuma.

Čaka nas torej dogovarjanje in sporazumevanje. V tej fazi bo vaše mnenje in sodelovanje še posebno odločujoče.

N. P.

Najdražji čevlji

Najdražje čevlje na svetu, za igranje golfa, izdeluje tovarna Stylo Matchmakers International Ltd. iz Northamptona v Angliji. Čevlji so podloženi s krznom kune in nosijo na podplatih zlate žeblice z glavicaми iz rubina. V Ameriki stanejo 6500 dolarjev, kar je okrog 12 milijonov starih dinarjev.

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

V vlogi amaterskega nogometaša

Igralci nogometnega kluba smo zopet ponovili uspeh iz pred nekaj let. Dosegli smo prvo mesto v občinski nogometni ligi. Kljub medli in povprečni igri v jesenskem delu prvenstva, smo z dobro igro v spomladanskem delu nadoknadili zamujeno in proti koncu tekmovanja prevzeli vodstvo.

Od skupno možnih 28 točk smo jih zbrali 21, drugi so bili nogometaši Gorenje vasi z 19 točkami, tretji igralci Kondorja B iz Godešiča (16 točk), četrty je bil Alp (14 točk), sledijo Tehnik, Polet A in B ter zadnja ekipa Kondor A. Našega največjega tekmeca iz Gorenje vasi, ravno tako tretje-uvrščeno moštvo, smo premagali obkraj.

V jesenskem delu novega prvenstva se nam v Žireh obeta zanimivejši in bolj kakovosten nogomet. Sedanja občinska liga se bo pod vodstvom Medobčinske nogometne zveze Gorenjske razširila. Tako bomo v naslednji sezoni videli pri nas tudi nogometaše iz Bohinja, Bleda, Tržiča, Lesc in drugod. Dovolj bo prilike, da pokažemo, da kljub težavam in negotovosti lahko dosežemo dobre rezultate tudi v ostrejši konkurenci.

Za tiste, ki niso vsak dan z nami naj nekoliko opišem v kakšnih razmerah delamo.

Smo v negotovosti, tako glede igrišča, kot prostorov in sploh razvoja (ali obstoja) nogometa v Žireh. Igrišče leži sredi industrijske cone in ga bomo morali zapustiti. Toda, kam potem? Predvidena je lokacija za novo igrišče, vendar glede na hitrost gradnje športnih objektov pri nas, nismo kaj preveč optimisti. Vemo pa tudi, če bo gradnja stekla, bo nogometni stadion zadnji na vrsti in s tem tudi vzporedni objekti, ki omogočajo razvoj kraljice športov — atletike.

Večina krajev (tudi manjših) na Gorenjskem ima to bolj urejeno.

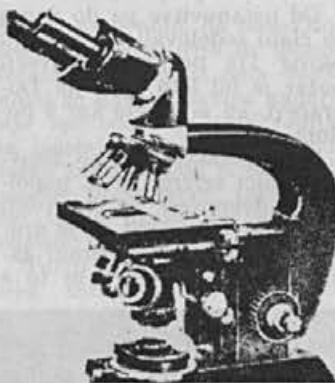
Podobno je s klubskimi prostori. Vprašanje je, če bomo s preureditvijo doma Partizan dobili svoj prostor. In če dobimo prostor, ta ne bo zadoval normam za igranje tekmovalnega nogometa, ko mora biti prostor tudi za goste, topla voda in sanitarije. Vsi vemo, da se nogomet igra na travnatem zemljišču, tudi v dežju in s tem po blatu. Blato pa onesnažuje prostore, zamaši odtoke in sploh ni prijetno.

Zaradi tega nas zelo sprejmejo tisti, ki razpolagajo s prostori in se pri tem ne ozirajo na človeka in njegovo zdravje. Vse to nas odvrča od

delu z nogometom. Zapuščajo nas najmlajši, na katerih slovi razvoj nogometa v našem kraju, saj starši pravijo, ne boš igral nogometa, ukvarjaj se s kakšnim drugim športom, kjer ne boš vsega zapacal; seveda, če pa se še z mrzlo vodo ne more umiti, kaj šele s toplo.

Kljub vsemu bomo poskrbeli, da si bodo ljubitelji amaterskega nogometa lahko ogledali še kakšno lepo tekmo. Marsikaj zanimivega lahko pokažemo tudi mi, zato vabimo tudi manj navdušene za nogomet. Oglejte si tekme, potem pa se postavite v vlogo mokrega in blatnega igralca in se vprašajte, kam pa sedaj. Odgovor: domov!

Kaj pa če bi igrali v gosteh?
Franci MLINAR

PIRATSTVO PO TELEFONU

Pogosto se hudujemo, ko nekdo komu nekaj ukrade ali ga oropa.

No, v naših malih Žireh je teh pojavov tudi precej, v zadnjem času pa so se nadebudni doraščajniki lotili posebno »zanimive« dejavnosti: kako nekoga oropati za služenega počitka, miru in časa.

Telefonska govorilnica je, izgleda, vabljivo sredstvo, da vsevprek vznemirjajo telefonske naročnike. Prav zanimivo bi bilo vedeti, kako bi se ti »telefonski pirati« obnašali, če bi se znašli v vlogi žrtve. Upajmo, da jim bo to kdo dopovedal, če že sami niso zreli, da bi to spoznali.

Pa še to. Telefonska govorilnica, ki je postavljena v hodnik vhoda v združni dom, je kot nalašč skrita očem mimoidečih. Tako je za zlikovce še lažje.

Izgleda, da je važno, da smo prihranili pri telefonski kabini! — N. P.

Vtisi

z Blatnega jezera in Budimpešte

Blatno jezero

Šele v Skofji Loki, ko je vstopil naš turistični vodič Miha, smo zvedeli, da bomo en dan tudi na blatnem jezeru, tako da bo čas za ogled Budimpešte le nekaj več kot en dan.

Vreme nam je bilo naklonjeno, ko smo se preko Trojan spustili v dolino hmelja, mimo Žalca, ter po novi polovični avtocesti do predmestja Maribora, ko smo zgrešili odcep pri Slovenski Bistrici za Ptuj. Skozi predmestje Maribora mimo letališča, kjer so na dimnikih pritličnih hiš in telefonskem drogju gnezdile štorke, smo se skozi obrobna naselja prebili na Dravsko polje, ki je najbolj rodovitni del Slovenije in so tudi kmetije tukaj najbolj uspešne. Polja, ki se širijo v nedogled so zasejana s pšenico, koruzo, sladkorno peso, sončnicami in drugim. V daljavi na desni se kažejo obrisi Kidričevega, ki je s proizvodnjo aluminija naš največji porabnik električne energije za elektrolizo. Tu so že Nemci med minulo vojno pričeli graditi veliko tovarno za proizvodnjo aluminija in njih izdelkov, ki bi skupaj s tovarno letal (današnji TAM) in letališčem tvorilo nekakšno zaključeno celoto za potrebe nemškega letalstva. Vsi trije objekti so v nekakšnem trikotniku ter so malo oddaljeni eden od drugega. Nemci so se tukaj počutili bolj varne, ker so jim zavezniki v sami Nemčiji take industrijske objekte sproti zbombardirali. Seveda jih tudi tukaj niso pustili povsem pri miru.

Peljemo se čez Dravo preko novega mostu v starodavni Ptuj, ki se ga pa hitro ognemo ter se vozimo ob nasipu Drave nizvodno, ki pa postaja vse višji zaradi njene zajezitve za hidroelektrarne in se na spodnjem koncu dvigne že krepko iznad prostrane ravnine. Ustavimo se v Ormožu. V novem hotelu se za silo oddejamo, postrežba je bolj klavrna, restavracija pa nosi ime samo zaradi lepšega.

Cerkev Sv. Jakoba iz 13. stoletja je poslikana s starimi freskami, ki so jih izluščili izpod novejšega ometa. Središče ob Dravi, kmalu smo na Hrvaškem. Čakovec, nosi ime po Dimitriju Čaku, ki je izdal mesto v 14. stoletju. Pozneje so ga dobili v dar Zrinjski, na katere spominja dobro ohranjen grad in grobnice. Po propadu Zrinjskih je bilo mesto

do konca 1. svetovne vojne pod tujimi oblastniki.

Meja. Most čez Muro in že smo na Madžarskem. Jekleni stražni stolpi na Madžarski strani, toda Madžari nimajo več naperjenih brzostrelk, kot prejšnja leta. Tudi mejne formalnosti so letos kar v avtobusu hitro opravljene. Začuda, jeklena strogost je letos bolj sproščena. Za tri dni pravijo, če nimaš vnaprej plačanih turističnih uslug pa moraš vseeno obvezno menjati 380 forintov, prav tako morajo šoferji kupiti potrdilo za nabavo goriva, če ga na Madžarskem točijo ali ne, kot nekakšno takso, ki velja s 1. julijem letošnjega leta.

Za sto dinarjev menjajo 112 forintov, kar je za nas še kar ugodno. Vendar so se tudi cene na Madžarskem s 1. julijem nekoliko dvignile. Razen hrane, ki je mnogo cenejša kot pri nas in alkoholne pijače in orodje, ki je dvakrat dražje, imajo vsi potrošni artikli približno isto ceno kot pri nas.

Po dobri uri vožnje po rahlo valoviti pokrajini, ki se malo dvigne iz obmurske ravnine, pridemo v prvo večje mesto Nagykanizsa. Kmalu izza mesta so plantaže sadja, nato pa hrastovi gozdički. Pokrajina se rahlo spušča proti Blatnemu jezeru, ki mu Madžari pravijo Balaton. Jezero je največje v Evropi. Meri 56 km v dolžino in na najširšem kraju 14 km v širino, globoko pa je največ 14 m. Vzhodna obala se zaradi ravnine le polagoma spušča, tako da je globina jezera 200 m od obale šele komaj do pasu. Od kraja je videti voda bolj umazana, toda pri 300 do 400 m od obale je že povsem čista. V plitvinah poganja iz jezera zinzelen ali slak kot mu pravimo po zirovsko. Nekateri smo se kasneje tudi kopali, voda je kar prijetna, saj ima poleti 20 do 27 stop. Celzija.

Zahodna obala je bolj strma, tudi plitvine so krajše. Na tej strani obale se prične rahlo gričevnata pokrajina, ki obiluje z vinogradi. Tam pridelujejo najboljša madžarska vina kot tokaj in eger (poznano vinskino ime EGRÍ BIKÁVER — bikova kri). Pridelajo kar 5 milij. hektolitrov vina. Večino kvalitetnih vin izvažajo, seveda večinoma v vzhodne dežele. Skupna dolžina obale jezera je blizu 197 km, ob njej je kar 44 turističnih mest, med katerimi vozijo tudi ladje. Seveda so za pristanišča

(Nadaljevanje na 18. strani)

To je naš kraj • To je n

Žirovski gasilci že 90 let skrbijo za našo varnost

21. maja 1889. leta je občinski odbor Žiri na svoji seji sprejel sklep o ustanovitvi gasilskega društva Žiri. Takoj takrat je 18 ustanovnih članov organiziralo gasilsko društvo Žiri. Tedaj so kupili prvo ročno brizgalno na dveh kolesih. Ker društvo ni imelo svoje zgradbe, je bila brizgalna in ostala oprema shranjena v hiši, danes po domače pri Mesarju.

Že po enem letu obstoja društva so zgradili gasilski dom s prostovoljnim delom in iz prispevkov občanov.

Lojze Kopač, predstavnik Alpine, prejema priznanje Gasilskega društva Žiri

VTISI Z BLATNEGA JEZERA IN BUDIMPEŠTE (Nadaljevanje s 17. strani)

morali izkopati ustrezno globoke dostope, umetne polotoke in valobrane. V Siofoku izdelujejo tudi ladje in jih po prekopu iz jezera plovijo v Donavo. V jezeru in ob obali je tudi nekaj toplih vrelcev. Na zahodni obali je imel slovanski knez Koselj svojo prestolnico Blatogead. Od zahodne obale proti jugozahodu je še pred dobrim stoletjem dominiral slovanski živelj, ki se je sedaj že zliil z Madžari.

Strokovnjaki pravijo, da je Blatno jezero nekakšno naravno in klimatsko zdravilišče, ki ugodno vpliva na človeško počutje.

Vozimo se nedaleč od obale. Turistična naselja postajajo vse gostejša. Vse več je tudi malih počitniških hišic, nekatere zelo skromno narejene. Druge še gradijo. Gradijo tako, da hkrati z zidom postavijo tudi okna in vrata. Večina je še neometanih, tako da skoraj premišluješ, da se tod morda niso naselili cigani. Hišice so postavljene tudi po kilometru od obale. Bliže obali

pa so večja sindikalna okrevališča. V večjih turističnih mestih pa so zgradili moderne hotele, kjer se nastanjujejo tudi tuji turisti. Veliko je vzhodnih Nemcev, pa tudi zahodnih Nemcev ne manjka. Tu so Avstrijci, Čehoslovaki, opaziš pa tudi italijansko, angleško, holandsko pa tudi marsikakšno jugoslovansko registracijo. Ustavimo se v večjem turističnem mestu Balatonföldvarju, kjer so nam določili v novem hotelu »Neptun« nastanitev za ta dan, z večerjo in zajtrkom.

Takoj smo opazili, da je hotel namenjen samo za poletno sezono, ker nima ogrevanja, pa tudi stene so pretanke za zimo. Popoldne smo izkoristili za oddih, ogled, kopanje. V bližini je tudi velik avtokamp, dolg več kot kilometer. Nekateri so se hladili s pivom. Postrežejo z avstrijskim, čehoslovaškim ali jugoslovanskim apatinskim pivom, ki stane od 30 do 38 forintov, kar je precej drago, ker je to alkoholna pijača. Domačega piva imajo zelo malo in še ta je slabe kvalitete.

Ivan REVEN

Leta 1903 je društvo zamenjalo prvo ročno brizgalno na dveh kolesih, za novo ročno brizgalno na štirih kolesih.

Takoj ob ustanovitvi društva je bila organizirana nočna požarno varnostna služba.

Kmalu po ustanovitvi je društvo organiziralo igralsko skupino, ki je delovala vse do leta 1924, ko so ustanovili prvo kulturno prosvetno društvo v Žireh.

Leta 1910 se je osnovala pri društvu gasilska godba na pihala. V drugi svetovni vojni pa je društvo odstopilo glasbene instrumente 31. diviziji.

Leta 1912 je društvo kupilo zopet novo parno brizgalno, ki je bila za tedanje čase najmodernejša in je z njo tudi uspešno nastopilo pri požarih.

Od ustanovitve pa do danes so člani sodelovali pri gašenju okrog 115 požarov. Največji požar je bil leta 1903 na Dobračevi, ko je gorelo kar 9 poslopij.

Novi gasilski dom so žirovski gasilci zgradili 1938, popolnoma dokončali pa po vojni leta 1954. Leta 1964 pa je društvo nabavilo še tipizirani gasilski avto s cisterno in to s

pomočjo okrajnega gasilskega sklada, takratne občine Logatec, Alpine in z nabiralno akcijo.

Leta 1970 pa je društvo kupilo s pomočjo Občinske gasilske zveze Skofja Loka novo motorno brizgalno.

Pri našem društvu so se leta 1907 organizirale tudi članice gasilke, katere so mnogokrat nastopale pri požarih med 1. svetovno vojno. V drugi svetovni vojni je večina članstva sodelovala v NOB, od katerih je 9 članov dalo svoje življenje za našo svobodo.

Člani društva so tudi drugače zelo prizadevni in sodelujejo v vseh družbenopolitičnih organizacijah.

Društvo skrbi tudi za naraščaj, nadalje teži za tem, da bi se vsi še naprej strokovno in tehnično izpopolnjevali, da bodo kos nalogam, ki jih narekuje naš socialistični razvoj.

Žirovski gasilci torej vseskozi gredo v korak s časom, tako v tehničnem, organizacijskem in vsebinskem pogledu.

Sedaj se vključujejo tudi v akcijo »Nič nas ne sme presemetiti«, kot pripadniki civilne zaščite pa sodelujejo tudi z drugimi organizacijami.

Kdaj bo tu smetišče?

»DELO - ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne Obutev Žiri, Stara vas 23, n.sol.o., ki ima v svoji sestavi TOZD Obutev Žiri, TOZD Obutev Gorenja vas, TOZD Plastika Žiri, TOZD Prodaja Žiri in Delovno skupnost skupnih služb. Ureja ga uredniški odbor: Stane Čar, Anton Eniko,

Srečko Erznožnik, Marija Kastelec, Tončka Oblak, Marta Pivk, Anuška Kavčič – tehnični urednik, Neško Podobnik – odgovorni urednik. Izhaja mesečno, naklada 1800 izvodov. Fotografije: Brigita Grošelj. Tisk: Gorenjski tisk, Kranj